

מחברים

וישב – חנוכה | גליז' ט' | תשפ"א

העלון השבועי מבית עוז והדר – אור לישרים

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

השמחה ב'חנוכה' יזכה שיסירו ממנו כל הדאגות

תמיד נופלת חנוכה בין אלו שני הסדרות, וישב – מקץ. הסדרה וישב מסיימת 'וישכחה', וסדר מקץ מתחלת 'ויהי'. נ"ל לרמז לדברי רבינו הרמב"ם שפסק בהל' חנוכה (פ"ג ה"ו) דימי חנוכה הם ימי שמחה, ועיין ב'סדר היום' (סדר חנוכה) שכתב דבל יתעצב בימים הקדושים הללו רק צריך להיות בשמחה.

ונראה דזאת נרמז בשני תיבות הנ"ל, 'וישכחה' – 'ויהי', כידוע (מגילה יב, ב) דתיבת 'ויהי' מורה על צער, והיינו דבימי החנוכה צריך להשכיח מלבו כל מיני 'ויהי' – כל מיני צער. ואם כי קשה לאדם שהוא מסובך בסבך הטרדות והדאגות, מה גם בצוק העת הזה [שנת תרצ"ד] שכמעט נשבר כל מטה לחם, לבל להתעצב ולהשכיח מלבו כל הצרות המשתרגים עלי צווארנו. אבל אם אעפ"כ נעשה כן, נזכה שימי החנוכה הבאים עלינו יביאו עלינו ישועה אמיתית, כידוע מספ"ק שבימי החנוכה נתגלה אור הגנוז אשר הוא מקור לכל הישועות, ויהיה נשכח באמת מאתנו כל הצרות. ויש לרמז זאת בתיבות 'ויהי מקץ', היינו שה' יעשה באמת קץ ל'ויהי' שהוא צער, בזכות זאת.

משנה שכיר (דרושים לחנוכה)

אתמול הדליקו כד וכך...

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש זצ"ל: הגבאי הכיר את הגבאי לסתם בטלן, וי"ל שכוונתו היתה, כי הכיר בו שאינו משיב בסתמא אלא מחמת יראה, שלא לעבוד חלילה על הלכה, ורצה בזה לעורר זכות

למעלה בשמים להורות עד כמה יהודי מתיירא לעשות דבר שהוא – לפי טעותו – נגד רצון השי"ת עכ"ד. עבודת עבודה (עמ' פב)

לעתיד לבוא ידליקו כל יום ט' נרות – כשיטת בית שמאי ובית הלל יחד

שה הגה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל: כד הוינא טליא בילדותי בסטריזוב, שמעתי מכ"ק זקני בעל השם שלמה ממונקאטש זצ"ל שאמר בימי החנוכה. הנה ידוע שלעתיד לבוא יהיה ההלכה כבית שמאי, ועל על פנים שיטת בית הלל להלכה בודאי גם כן לא יתבטל (אלא אלו ואלו דברי אלקים חיים), ועל כרחק שאז יעשו כדעת שניהם בהדלקת נרות חנוכה. להיות פוחת והולך כב"ש,

שואל את הגבאי "וויפיל צינדט מען היינט?" (כמה נרות מדליקים היום), השיב הגבאי, אתמול הדליקו כך וכך, חזר אא"ז ואמר לו עוד פעם "אבער וויפיל צינדט מען היינט?" (אבל, כמה מדליקים היום), ניסה הגבאי להשיב מחר ידליקו כך וכך, ולא רצה בשום אופן להשיב מהו המספר שבאותו היום, וכן חזר הדבר בכל לילות החנוכה, כי מרוב תמימותו טעה והשווה את הענין לספירת העומר שנפסק בשו"ע (או"ח סי' תפ"ט סעיף ד) שלא לומר מספר היום קודם הברכה, מפני שאח"כ לא יוכל לברך על הספירה כיון שכבר יצא, ועל כן יאמר, אתמול ספרו כך וכך.

סיים מרן אדמו"ר מטאהש: הנוכחים לא הבינו את כוונת זקיה"ק בזה ששואל אותו, שהרי הכירו את הגבאי לסתם בטלן, וי"ל שכוונתו היתה, כי הכיר בו שאינו משיב בסתמא אלא מחמת יראה, שלא לעבוד חלילה על הלכה, ורצה בזה לעורר זכות

מסד מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע עמ' י"ה

עמ' ז'

פניני אביר יעקב

לנסים... לא כשהכל קפוא ושוקט על השמרים..."

ליקוטי אב - לחנוכה

בחנוכה נסתר טענת העשירים לעניים...

נוהגין הנערים העניים לסבב בחנוכה על הפתחים (מג"א ריש ס' תר"ע).

ראיתי בספר שנתן טעם לשבח לזה, על דרך צחות על פי מה שכתב הטורי זהב (ריש ס' תר"ע) ליישב קושיית הבית יוסף דמדוע עושין ח' ימים חנוכה כיון דבשמן שבפך היה בו כדי להדליק ליל אחד, ונמצא שלא היה נס רק ז' ימים, והטור"ז כתב על פי הזוהר על מקרא קודש "מה יש לך בבית" - דעל דבר ריקן לא שייך ברכה, וא"כ על כרחך נשאר גם בליל ראשון מהשמן.

והנה יש כמה אנשים אשר זה דרכם כסל למו, בעת שהעני דופק בפתח ביתם בקול קורא לעזרה, המה יקפצו ידיהם מלהיות להם לאחי עזר ולאחי סמך, באמרם השי"ת יעזור לכם - בטחו בה' והוא יצוה אתכם את הברכה, ולמה אתם בטוחים בנדיבים, ובדברים כאלה הנוקבים הלב עד בית חללו משלחים אותם ריקם, ועל כן אין מחזירין עוד על הפתחים.

אך מנס חנוכה נראה בעליל, דאין השי"ת עושה נס רק אם יש על כל פנים מעט, ונסתר מחמתו טענתם דהקב"ה יעזור ויברך אותם, דלגבי העניים הוי יש מאין דגם מעט אין להם, ואין על מה לחול הברכה, ועל כן נוהגים לסבב דוקא בחנוכה על הפתחים ודפח"ח.

שיח צדיקים (חנוכה - עמ' שו)

פתר גם לו את חלומו לטובה. התירוץ הוא, שכן מה כתוב בשר המשקים "ויספר שר המשקים" כלומר שספר ומנה 'מעו' לידו של יוסף, ובדין הטיב יוסף עמו שפתר לו חלומו לטובה, אבל שר האופים מה כתוב בו "ויאמר שר האופים" כלומר באמירה בעלמא רצה לצאת לידי חובתו, אמר יוסף, הקמצן הזה ילך למיתה.

עולמו של אבא (להגאון ר' אשר אנשיל מילר ז"ל)

מוטב 'דריידל' קטנטן מסתובב, מאשר מודעה ענקית, שאינה זזה כלום וקפואה על מקומה...

דבר צחות ונאה נאמר בשם הרה"ק רבי אליעזר מוויזניץ זי"ע בעל ה"דמשק אליעזר".

הוא עמד ותמה: "הנה מנהג ישראל שמשחקין ב'דריידל' קטנטן שעליו חקוקות אותיות גש'נ'ה המרמזות על נ'ס גדול היה ש'ם - וכל זה לפרסומי ניסא, וכי לא היה עדיף לרשות אותיות אלו על מודעה גדולה ומאירת עיניים ולתלותה בראש כל חוצות, ועל ידי זה יתפרסם הנס ביתר שאת וביתר עוז?"

אף הוא חזר ויישב: "אין זאת, אלא, שמוטב 'דריידל' קטנטן, ואותיות בראשי-תיבות, אבל מסתובב ופועל הרבה, מאשר מודעה גדולה ועצומה באותיות ענקיות, אשר אינה זזה כלום וקפואה על מקומה... רק כשמוסבבים ופועלים אזי יש תכלית

ומוסיף והולך כבית הלל, ומה שהגיד אז ביותר יותר, לא ידעתי בזכרוני.

ממשיך ה'מנחת אלעזר': על כל פנים לפי זה, ידליקו אז בכל לילה מימי החנוכה, ט' גרות, היינו בליל א' נר אחד כדעת בית הלל, וח' גרות כדעת בית שמאי ושניהם יחד עולה ט'. וכן בליל ב', ידליקו ב' גרות כדעת בית הלל וח' גרות כדעת בית שמאי סך הכל ט' גרות, וכן בכל הלילות ידליקו ט' גרות לעשות כדעות בית שמאי ובית הלל.

ורמז שפיר באות ט' על פי מה שכתב הרוקח שעל אות ט' בפסוק "וירא אלקים את האור כי טוב", יש ד' תגין, וכתב הבני יששכר (מאמר תורה אות ח) שיש בזה רמז מהאור כי טוב באות ט', כי האור הגנוז מתגלה בעת הדלקת נר חנוכה יעו"ש. שער יששכר (לחנוכה, מאמר ימי אורה אות ע, יעו"ש שהאריך בזה, בעוד רמזים נפלאים)

הקמצן הזה ילך למיתה...

ויספר שר המשקים (מ, ט).

בעיר סיגעט היה חי בדחן ששמו הלך לפניו ברחבי מדינת אוסטריא-הונגריא. ושמו הירש לייב גוטליב, הוא היה משמח את כל אנשי הקהילה לרגל מסיבות מצוה. הוא חי בתקופת כהונתו של ה"קדושת יום טוב" וה"עצי חיים". והצטיין מבדחנים אחרים בכך שהיה תלמיד חכם גדול והיה זהיר בלשונו שלא לגבל פיו במילים גסות.

ר' הירש לייב היה מתבדח, מה ראה יוסף לקפח את חייו של שר האופים ולא

"יהי אור" נאמר על "שבת חנוכה"

שמעתי מר' לייב אברהם שו"ב דקהילת אטיק מאהלוב, ששמע מפה קדשו של הרה"ק מרז'ין שאמר בשם אביו הרה"ק רבי שלום מפארהביטש, כי פסוק (בראשית א, ב) "והארץ היתה תוהו ובהו נאמר על השבתים - עד שבת חנוכה, "ויאמר אלקים יהי אור" - קאי על שבת חנוכה. [והרה"ק מאפטא היה קורא אותן שבתים עד חנוכה "כדלעומד שבתים"]

התלמיד שהתיישב על הסלע לצדו של רבי יצחק אבובי ושוני הנכבדים, השתמש בפסוק מספר זכריה (ג, ט): "כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ יְהוֹשֻׁעַ עַל אֶבֶן אֶחָת שְׁבַע עֵינַיִם..." כמליצה על כך שעל האבן יושבים כעת שבע עינים, כשלוקחים בחשבון את עינו הבודדת של רבי יצחק אבובי. סיפור זה מביא המהר"ט כהוכחה לכך ש"דבר צחות" אינו מהווה פגיעה בכבודו של אדם, וזאת במענה לשאלה שנשאל על אדם שהשתמש בפסוק מספר יואל כמליצה עוקצנית על קהילה מסוימת ביוון (ובני יהודה... מכרתם לבני היוונים... "יעו"ש). שו"ת מהר"ט (ח"ב סי' טז)

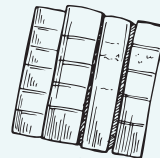
העולם ערוך להם, עין נשר פורטוגל (-סמל מלכותו) ועינו של רבי (-המהר"י אבובי). פעם אחת היה מהלך בדרך בשדה, וישב לו הרב על שן סלע אחד, וב' נכבדים ישבו אחד מימנו ואחד משמאלו. והיה בחור אחד תלמידו עומד לפניו. והרב ז"ל בדיחה דעתיה והיו מדברים בדברי צחות, ופנה הרב אל התלמיד, ואמר לו אמור אתה. אמר התלמיד לרב: תן לי רשות שאשב, אמר לו שב, ישב התלמיד על האבן ואמר "על אבן אחת שבעה עיניים". אמר הרב תהני ליה צחותיה שאם לא כן אפקרותא היא [תועיל לו צחותו, שאם לא כן היה זה זלזול בכבוד הרב]..."

מרגניא דרבנן (מהגה"ח רבי יוסף אייזק סגל מפיטשאנקע - נכתב בשנת תרמ"ו)

התלמיד שעקץ את רבו, ומחל לו - מחמת שנהגה מהדבר צחות

על אבן אחת שבעה עינים (הפטורה לשבת חנוכה - זכריה ג, ט). אמרו על הרב מהר"י אבובי (השני, ה"א ר"ג - רנ"ג) שהיתה עינו אחת סמויה (-היה עיוור בעין אחת) שהיה מלך פורטוגל אומר: ב' עיניים יש לי במלכותי שאין בכל

מעשיות ולקחים מאלפים מצדיקי הדורות

סיפורי צדיקים

וביאר לו האוסטרוֹבֶצַא' את טעמו: שאם כל כך הרבה שנים לומדים תינוקות של בית רבן בגירסא זו, וגם יש הרבה פשטים מגאוני הדורות על דברי רש"י אלו, ואמרו עליהם דברי תורה גדולים וקדושים, אי אפשר לומר שגירסא זו מוטעית היא, וודאי ש'אמר הקב"ה' - היא היא הגירסא הנכונה והאמיתית ברש"י. במשנת רש"י בפרשתנו - מפי המגיד מישרים הרב שלמה לווינשטיין שליט"א

מדוע יצא הרב מאסטרוֹבֶצַא נגד הקול קורא בעד תיקון מילה ברש"י בפרשתנו...

וישב יעקב (לו, א). וברש"י ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אמר הקב"ה, לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה.

מסופר, על אחד מגדולי פולין, הגאון ר' אברהם יעלין זצ"ל מחבר ספר ארך אפיים (על עניני כעס), פעם אחת נתקשה מאוד בדברי רש"י בפרשתנו: "ביקש יעקב לישב בשלוה, אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים וכו', ונתקשה רבי אברהם האם הקב"ה אינו רוצה שהצדיקים ישבו בשלוה?

חיפש ומצא שמקור דברי רש"י הם בבראשית רבה, והתפלא מאוד למצוא גירסא אחרת לגמרי: "אמר רב אחא וכו' השטן בא ומקטרג, אמר לא דיין מה שהוא מתוקן להם לעולם הבא.

שוב חיפש בדפוסים ישנים של פירוש רש"י, עד שמצא דפוס ישן שכתוב שם בנוסח אמר הש', שזה השטן [וא"כ סלקא ליה דברי רש"י כהמדרש], מיד הבין שנשתרבו מתיבת הש' לתיבת השם, עד שבאו מדפיסים אחרים ותקנו להקב"ה.

לכאורה הוי טעות גדולה ונוראה, להפוך מהשטן להקב"ה.

מיד שינס ר' אברהם את מותניו, והכין קול קורא, והחתים עליו כמה גדולים וגאוני הדור ההוא, לתקן את העיוות הגדול להחזיר עטרה ודברי רש"י לישנה, שהלא טעות מוכרחת וודאית נפלה בכל הדפוסים של פירוש רש"י.

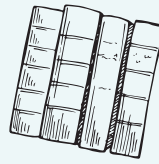
"ובדעתו חשב, שתיקון גדול הוא עושה", אמנם כשהגיע להגאון הקדוש מאוסטרוֹבֶצַא זצ"ל להחתימו על הקול קורא, ביקש הגה"ק שרוצה להימלך בעצמו עד למחר. כאשר בא למחרת לקבל חתימתו אמר לו הגאון שבעשום אופן לא יחתום על זה, ולהיפך, אם יפורסם הקול קורא, יצא בחרב ובחנית נגדו ויפרסם שגירסתנו 'אמר הקב"ה' צודקת.

מדוע החזיק הנגיד שבדי זכוכית פשוטים בייטרניה...

לפני כחמישים שנה היתה מדינת אוסטריה שוממה ברוחניות, וטרם נתייסדו בה כמה קהילות הקודש שחיות וקיימות בה בימינו אלה בסייעתא דשמיא, ושמעתי על יהודי אחד שאיתרמי ליה לנסוע לאוסטריה בימים ההם לרגל עסקיו, וביום חמישי בשבוע עדיין לא ידע היכן ישהה בשבת קודש, על כן החליט להיכנס לחנות של דגים ומן הסתם יפגוש שם ביהודי שיקנה דגים לכבוד שב"ק, וממחשבה למעשה מצא חנות של דגים, נכנס לשם וניגש אל הלוקח הראשון שקנה לעצמו דג גדול, ושאלו אם יהודי הוא, הלה השיב בחיוב וגם הזמינו לבוא לשבות בביתו, שמח היהודי והלך אחרי האיש עד שהגיעו לבית גדול ומפואר, הלה פתח לפניו את כל השערים וכיבדו להיכנס אל תוך הארמון, כאשר בני משפחתו דואגים לכל צרכיו ומחסורו.

יום השבת קודש עבר עליו בהתרוממות הרוח והנפש, כשהוא מתענג בתענוגים ודורש לפני בני המשפחה בדברי תורה ועניני הפרשה, לפתע נתקל מבטו של האורח בכד שמן שבור המונח בתוך הארון ליד כלי הכסף ושאר חפצי הערך, ויתמה האיש מאד, לדעת מה ראה 'בעל הבית' לקבוע את הכד השבור בין שאר חפציו המפוארים, אך מפני הכבוד נמנע מלשאלו על כך ברבים, אמנם

ונעשה לאמיד גדול וגביר עצום מאד. ובאשר הגיע מועד נשואי בתו השניה, היה לו כבר השנה לבחר עבורה בחור גדול בתורה ועלוי מפלג ומפרסם. לכן לקח את חתנו הראשון ונסע עמו אל איזה עיר גדולה שהיתה שם ישיבה גדולה למען ישיג שם את מבקשו. ונגש אל הראש הישיבה ויבקש ממנו לתן לו את הבחור היותר מבחר ומצין בין תלמידי הישיבה. הראש ישיבה מלא את בקשתו וברר לו בחור מצין אשר באמת מצא חן בעיניו, ונתקשר בקשר הארוסין בשעה טובה ומצלחת.

ויהי כאשר רצו לכתב את התנאים, נזכר בצער שהלא אינו יודע לכתוב כלל, ואף גם אינו יכול אפילו לחתום את שמו בשטר התנאים, וכמנהג ישראל שעל שטר התנאים חותמים החתן והמחותנים, ובכן מה יעשה לעת כזאת. אמנם, חתנו הראשון הרגיעו באמרו, אל תדאג כלל, כי אני אלמד אותך האיך לחתום את שמך, עד שלא יכיר אף אחד שכבודו אינו יודע לכתוב. והתחיל ללמדו ואמר לו, הלא שמך 'לוי' ושם זה קל ללמד לכותבו שכותבים אותו על ידי ג' קוין: אות הראשונה היא ל' - היא קו אורך, אחר כך אות ו' - קו בינוני, לא כל כך ארוך, ולבסוף אות ה', שהיא רק כנקודה קטנה. כן למד את חתנו למען יוכל עמוד ולא יצטרך להתבייש. אמנם כאשר הגיע עת כתיבת התנאים החליף העם הארץ את הענין וכתב תחלה נקודה ואחר כך קו בינוני ולבסוף קו אורך.

עד כאן תורף הספור אשר שמע איש זה מפי רבנו זיע"א טרם הדליק נר של חנכה. ולא זכה להבין מה ענין ספור זה אצל הדלקת הנרות הללו.

ויהי כאשר שמע הרה"ק ה'בני יששכר' זיע"א את דבריו ענה ואמר, כי בספור זה טמון כל סוד החנכה, כי כשכותבים בסדר ה'נל' קו ארך בינוני וקטן הוא עולה לשם 'לוי' אבל כשמתחילים הסדר וכותבים הקוים בהפוך קטן בינוני ארוך אז עולה לצירוף שם 'יון', וזה לעומת זה כאשר היה אז מלחמת הכהנים משבט לוי בעם ובטמואת יון.

(ספיר ויהלום להגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

בשעת הפרידה לא עצר בנפשו, וישאל את מארחו לגלות לו רז זה, מדוע קבע מקום הכד בתוך הארון המפואר.

ויען בעל הבית ויאמר, בהיותי ילד צעיר כבן שתים עשרה שנה בלבד נפטר עלי אבי ז"ל בדמי ימיו, ונשבר מטה לחמינו, לכן הוכרחתי לצאת השוק להביא טרף לפי הטף, בסיעתא דשמיא ראיתי ברכה

והצלחה במעשי ידי והתעשרתי מאד, ברבות הימים נתקיים בי -וישמן ישורון ויבעט, ירדתי אט אט מדרך התורה והמצוות, עד ששכחתי מכל בית אבי ועזבתי את הדרך המסורה לנו מדור דור, ביום מן הימים הלכתי ברחובה של עיר, והנה נער בוכה על אם הדרך, ולידו פך שמן שבור, שאלתיו לפשר בכיו, ויען הנער ויספר בדמעות שליש 'ערב חנוכה' היום, ובני ישראל בכל מקומות מושבותיהם ידליקו היום את הנר הראשון של חנוכה, ומאחר שאבי עני מרוד הוא, על כן שלחני ללוות כמה פרוטות משכנינו לקנות בו שמן זית זך, והוסיף להזהירני בכמה וכמה אזהרות לבל אשבור את כד השמן בדרך, וכן עשיתי, אך מה אעשה ובדרך הליכתי רץ לפני חתול, ומתוך פחד ובהלה נשטט הכד מידי ונשבר, ובזאת פרץ הנער בבכי תמרורים באומרו 'איך אעלה אל אבי' כאשר פך השמן אינו בידי...

'באותו רגע נתעורר הניצוץ היהודי שבי, ונתעוררתי אף אני לחשוב על מצבי הרוחני, איך אעלה אל אבי שבשמים לאחר אריכות ימי ושנותי כשכל כך נתרחקתי מתורתו ומצוותיו, מיד נטלתי כמה פרוטות מדילי, נתתיים לנער ואמרתי לו קנה נא שני בקבוקי שמן, אחד עבור אביך והשני עבורי, ולבינתיים אספתי את שברי הכד ששבר את רום לבבי, למען יעמדו לי למשמרת עולם, באותו לילה הדלקתי נרות חנוכה ב'שהחיינו והגיענו לזמן הזה' אחר זמן רב שלא קיימתי אחת ממצוות ה', ומשם היתה דרכי קצרה לחזור למוטב, עתה מבין הינך מדוע ייחדתי מקום של כבוד לשברי הכד, כדי שאזכור את הנס הפרטי שנעשה לי על ידו...

באר הפרשה

הכפרי שחתם יון תחת לוי

נודע בין החיים כי כאשר בא הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א, בעל 'בני יששכר', לשכון כבוד בארץ הונגריה ולשבת על כסא הרבנות דק"ק מונקאטש יצ"ו, שאל מאיש אחד אשר היה ממקבלי אור פני הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א שיספר לו ממקצת דרכיו בקדש מה שראה אצלו בעת אשר זכה להסתופף בצל קדשו.

וסיפר לו, שפעם אחת היה נוכח אצלו בעת הדלקת נרות של חנכה. וקדם ההדלקה סיפר מעשה, אשר אף ששמע כל מלה ומלה מדברי קדשו, עם כל זה לא זכה להבין כוונת הספור, ומה שייכותו להדלקת נר חנוכה. והמעשה שסיפר אז היה כדלהלן:

בכפר אחד היה דר איש אחד ושמו היה 'לוי', והיה זה עם הארץ גדול, אבל גם איש מצליח, כי הצליח ה' את מסחרו ויעש חיל הרבה עד שנעשה גביר גדול. וכאשר הגיעה בתו הראשונה לפרק בתולה נשאת, בחר לו לחתן בחור בן תורה. אחר כך נתמזל מזלו עוד יותר

למי נתגלה שהוא בעצמו היה מבית דינו של חשמונאי...

הובא בספר 'בית שלמה' (מונקאטש עמ' יד הערה א): אשר פעם אחת בנסוע מרן מהרצ"א מדינוב בעל ה'בני יששכר' לבית רבו רבנו הקדוש החוזה מלובלין זי"ע, חשב על הדרך בינו לבין עצמו ונפשו חשקה לדעת מקור מחצבתו מאיזה שבט הוא ולהיות בהגיע תור יומי דחנכה, תמיד הוא מרגיש בנפשו תוספת רגש נעימות קדש עד להפליא ומאין לו זאת, כי אי אפשר שהוא מגזע החשמונאים באשר איננו כהן מבית אבותיו, וברב שרעפיו בקרבו דימה בנפשו כי בהיותו בלובלין ישאל את פי רבו על ככה להגיד לו יושר דברי אמת ברוח קדשו הצופה מסוף עולם עד סופו.

והנה בבואו לבית החוזה הקדוש והוא עוד טרם ישאלוהו, פתח הרבי הקדוש להגיד לו להקדוש רבי צבי אלימלך כי מקור מחצבתו הוא משבטו של יששכר, ומה שהוא מרגיש תוספת קדשה יתרה

כך היה ריק לגמרי? עניתי לו שזו הערה נכונה, אבל מובטחני שדברי קדשו של אדמו"ר ז"ע הם תורת אמת, רק לעת עתה אין באפשרותי להסבירם.

"באותו היום שמעתי בחלומי, והכרתי את קולו של כ"ק אדמו"ר ז"ע, שלמד את דברי הגמרא ופירש לעצמו: "פך אחד של שמן" - שהיה ריק, אבל אם היה הפך גדול שמחזיק כדי להדליק שמונה ימים - היה נס חד פעמי, אבל עתה שהיה הפך מחזיק רק כדי להדליק יום אחד - נעשה בכל יום נס חדש. תיכף הודעתי לרבי שלמה שיח' על המחזה הנפלא, והיה משתומם.

"כשחזרתי לכאן סיפרתי זאת לכ"ק אדמו"ר (=הבית ישראל) ז"ע, והיה נהנה מאוד על הפשט הזה, וחזר פעמיים עליו, ואמר לי "דאס איז גוט גילערענט". אחר כך אמר לי: היה לך זכיה כזו לשמוע תורה מאבי ז"ע אחרי פטירתו...

"בכל שנה אני מזכיר בחנוכה הפשט הזה, בציפיה שאזכה שאבי אדמו"ר ז"ע יתפלל עבורי, כמובא בספר חסידים שמה שישפתותיו דובבות בקבר' היינו שהוא שמתפלל עבור זה שאומר שמועה מפיו. אמן כן יהי רצון.

זכר שלמה (עמ' קי)

שמן מנוע לחנוכה מדי פעם שהרכבת עצרה לקחו טיפות מהמנוע

העשן הזדוני התאבך באירופה הנרדפת, צימאון הדם העמלקי העיף את גרורותיו התזזיות לכל עבר.

תלמידי ישיבת מיר המעטירה, שניצלו בניסי ניסים והגיעו לסין, שנחאי, שם העבירו את שנות המלחמה בלימוד תורה ובצקוק לחש. סיפור ההצלה המופלא הזה כבר קנה לו פירסום רב, כאשר את סוד הקמתה של מסילת הברזל - בת אלפי הקילומטרים - ע"י הצאר הרוסי האכזר, מותירים אנו בידי של יודע תעלומות, זורע צדקות, מצמיח ישועות. תלמידי הישיבה נסעו מזרחה, הם התמקמו להם בקרון האחרון ועסקו בלימוד התורה, ומפעם לפעם בשיחות מודאגות רוויות תקוה וסימני שאלה באשר לנעשה באירופה המדממת.

'היום ערב חנוכה', הודיע אלחנן, 'בעוד מספר שעות נדליק נר ראשון של חנוכה'. 'זשמן מנלן?' שאל אברהם 'נכון כל השמנים וכל הפתילות כשרים לגר חנוכה, פתילות נעשה מבגדינו, ואף אם לא נהדר בשמן זית זך... אבל גם שמן פשוט יותר איננו בנמצא...! השתיקה נמשכה לא יותר משלושים שניות.

'דומני שיש לי רעיון מבריק...' חכך בראשו יוסף. 'אחת לכמה שעות הרכבת עוצרת בתחנות הביניים, להורדת נוסעים, לטיפול ותחזוקה, וזה הזמן להכניס כוס מתחת למנוע הקטר, ולהמתין שיזיל לתוכה שמן מנוע... בחסדי השם מכאן יכולה לצמוח ישועה'. חצי שעה אח"כ נעצרה הרכבת למספר דקות. יוסף ואלחנן יצאו מן הקרון ופתחו במרוצה לעבר הקטר. הם זחלו בין מסילות הברזל, והציבו את כוס המתכת מתחת למנוע החם. מה רבו חסדי השם, טיפה קטנטנה, ועוד אחת, זילפו להן באיטיות מאחד מן הסדקים, וצנחו לתוך כוס המתכת. 'זה לא מספיק, אבא שבשמים רחם עלינו,

בחנוכה, הוא לאשר הוא בעצמו היה מבית דינו של חשמונאי. עד כאן תכן דברי קדשו על כן קרא אחר כך את חבורו הגדול והקדוש על המועדים וזמני קדש 'בני יששכר'.

והנה מטו משמיה דה'בני יששכר' עוד בענין הנ"ל, כי הרמז בלוי הוא שהאות הגדולה מקטינה עצמה, והבינוני מקטינה עצמה עוד יותר, ואלו בתיבת יון נהפוך הוא, שהקטן רוצה להיות גדול, והבינוני עוד גדול יותר. ואולם ההפרש ביניהם, שבלוי ה' עולה למעלה, ואלו ביו"ן הנ"ן היא יורדת למטה, ולכן מי שהולך בדרך זו הוא נופל, משא"כ מי שמשפיל עצמו, הוא עולה למעלה.

ושמעתי מדידי הג"ר אריה וואהל שליט"א שנראה לומר ברמז שיסוד הדבר מקורו במדרש (ב"ר צט ב): לוי כנגד מלכות יון, זה שבט שלישי וזו מלכות שלישיה, זה אותיותיו משלשין, וזו אותיותיה משלשין, אלו מרבים באכלוסין ואלו מועטין באכלוסין, באו מרבים ונפלו ביד מועטין, ביד מי מלכות יון נופלת ביד בני חשמונאי שהם משל לוי. ע"כ. ובא המדרש לרמז שהן בלוי והן ביון יש שלש אותיות, רק יון הם מרבים מלשון גדלות וגאווה, ואלו לוי הם מועטים שממעטים את עצמם, ולכן יון בעלי הגאווה, נופלים ביד בני לוי הענוים, וכמאמר ה'בני יששכר'.

ויש להוסיף בהקדם מה שכתב רבנו האור החיים' הקדוש ז"ע"א על הפסוק (דברים לג יא) 'זמשנאיו מן יקומו', וזה לשונו: אמרו מן יקומו, לדבריהם ז"ל שנתנבא על מלכות יון שעתידה לפל ביד חשמונאי, לזה אמר 'זמשנאיו מן יקומו', פרוש, אפלו מן הזמן עצמו שתהיה להם לשונאים קימה וישראל שפלים בזמן עצמו 'מחץ מתנים קמיו וגו', וכן היה, ודבר זה היא הצלחה בנס ופלא. עכ"ל"ק. וזה רמז גדול שאע"פ שישראל היו באותו זמן בשפל המדרגה, עם כל זה נפלו בני יון שהיו בעלי גאווה, בידי אותם משבט לוי שהיו שפלים בעיני עצמם ושפלים במעמדם בזמן ההוא, להגדיל הנס והפלא, וכנוסח התפלה 'מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים'.

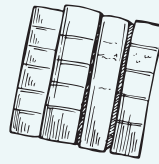
(ספיר ויהלום להגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מזן האמרי אמת מגור התגלה אליו בחלומו ותידן לו קושייתו

מכתב מפליא נדפס מאת הגאון רבי שלמה גולדשטון ז"ל חתנו של מרן גאב"ד טשעביץ זצ"ל, אשר כתב בשעתו אל מרן הלב שמחה מגור ז"ע בהאי לישנא:

"בדרכי עם הורי ז"ל מפולין לארץ הקודש אחרי השואה, שהיית בחנוכה בפאריס, ואמרתי להרה"ח רבי שלמה קליינמן שליט"א הדר כעת בלונדון (=עובד ה' מופלג ובעל מדריגות אשר פיאור את העיר 'לונדון' עד ליום פטירתו ב"ב תשרי תשמ"ט), שעל קושיית ה' בית יוסף' למה עושים שמונה ימי חנוכה - הלא בלילה הראשון היה שמן בפר, שמעתי בהיותי בגור מכ"ק אדמו"ר (=האמרי אמת) ז"ע תירוץ נפלא, כי לשון הגמרא הוא: ולא מצאו אלא פך אחד "של" שמן, זאת אומרת שהפך היה ריק, ואם כן היה גם בלילה הראשון הנס.

"על זה שאל אותי רבי שלמה שיח' אם מה הרבותא של המשך לשון הגמרא "ולא היה בו אלא להדליק יום אחד" (=הלא בין

רוצים לקיים מצות נר חנוכה, עוד קצת שמן בבקשה...! התחנונים נשאו פרי ועוד מספר טיפות שמן מכונות נשרו פנימה.

הקטר השמייע יבבה. אותתו הבהובי סגירה, ובשניה האחרונה הם השתחלו פנימה.

'יש סיכוי מצוין שעד הערב אולי אפילו לפני השקיעה, נמלא סנטימטר אחד מגובה הכוס. זה בודאי יספיק להדלקה של חצי שעה ויותר... הכל תלוי במספר העצירות'. נסכו השניים אופטימיות בחבריהם.

אברהם שלף מתיקו מגבת כותנה מיושנת וקרועה, שלף את חוטי השתי והחל לשזור פתילה. 'ריבנו של עולם, אנחנו לא גיבורים כמו המכבים, אנחנו לא בקו החזית מול האויב, אנחנו בורחים על נפשנו כדי להאיר מתורתך לדור הבא. הבט בפתילה הזעירה שביד, היא רוצה להבעיר להבה של אש. לכבודך...'

שעתיים מאוחר יותר שוב נעצרה הרכבת, והשניים רצו לעבר הקטר, זחלו בזריזות, הניחו את הכוס מתחת למנוע, תקעו שתי עיניים מייחלות ומצפות לישועה. 'דומני שהזליפה כרגע יותר משמעותית מן הקודמת' מלמל יוסף. 'אתה צודק' אישר אלחנן, אך זה עדיין לא מספיק. 'ששש. ששש מי שאמר לגשם וירד, יאמר לשמן מגוע ויצנח'. היסה אותו יוסף. 'הודי חייב לאמץ לעצמו שתי עיניים ורודות, ולרצות לעשות את רצון השם. הצליחו מה טוב ומה נעים. לא הצליח? זה רצון השם'. לפתע צנחו מטה חמש או שש טיפות שמן ע-ג-ק-י-ו-ת. 'וואוו', התמוגג השניים, עוד נזילה כזו, ואנחנו מסודרים.

רשמו לפניכם נתון יבש. במשך שבעה ימים הצליחו הצדיקים הללו לאגור בתחנות הביניים את טיפות שמן המנוע המטפטפות, ולהדליק נר חנוכה בקרונם, ברוב עם הדרת מלך, כשפיהם אומר שירה "מעוז צור ישועתי".

בבוקרו של היום השמיני של חנוכה, רכבת ההצלה גלשה לערבות סיביר. מינוס ארבעים מעלות מתחת לאפס. קור מקפיא. הרוח שורקת בחלונות, אצבעות הידיים טמונות עמוק עמוק בכיס. תחנה ראשונה.

אלחנן ויוסף דוהרים לכיוון הקטר. הנוהל מוכר וידוע. הם מניחים את הכוס מתחת למנוע. הקור הפך את השמן קרוש וצמיג, ולמרות מאמץ הנסיעה, סירב השמן להתחמם, וסירבו הטיפות לנשור מטה מטה. זה חזר על עצמו גם בתחנה השניה והשלישית. אין אפילו טיפת שמן אחת לרפואה בכוס, השמש שקעה. מתחילים תפילת ערבית. יצאו הכוכבים והתנוצצו להם כאומרים: 'גם אתם צורבים יקרים משולים לכוכבים. ואם הנר לא יאיר, אתם תמשיכו ותאירו

את החנוכה האמיתית של הדורות הבאים'.

הם שכבו לישון עטופים במעיליהם, לא עצובים, אבל מאוכזבים. הנר השמיני היה בהישג יד, כמו קודמיו. אך מה רוצה השם? מה הוא מסתיר תחת כנפי העובדה המצערת שאין אפילו טיפת שמן אחת לנר השמיני? אלחנן ויוסף הצטנפו בפינת הקרון 'בוא יוסף, ונדליק את נר 'זאת חנוכה' ביקש אלחנן. 'אתה צוחק' תמה יוסף. 'חלילה. בוא ונדליק עכשיו מיד את התחליף לנר. 'מה פרוש? מאי חנוכה? דתנו רבנן'.

'בוא ונלמד עד אור הבוקר הלכות חנוכה, נספר עת נצחונות המכבים, נפלל בסוגיות הש"ס העוסקות במעלין בקודש, והתורה זו תדלק ותאיר בגני הנצח, כמו הנר השמיני. אם ארדם תעיר אותי מיד, אם תרדם, אעיר אותך', סיכם אלחנן.

אמרו ועשו. חבריהם רדומים, אך השניים מפלפלים, מקשים ומתריצים העיניים נעצמות, העפעפים נדבקים, הם נלחמים בשינה כאריות, רצים כצבי בסימני שולחן ערוך, צוללים למצולות חריפות של רבי עקיבא איגר ובעלי התוספות, עד יאיר השחר, שכן נר חנוכה, בדיעבד זמנו כל הלילה. לפתע על רגע קרני הירח הם הבחינו בגוי רוסי ענק, כנראה איכר, לראשו כובע צמר, מבטו נתקע בעיניהם המופתעות 'תגידו לי, אתם ערים ומדברים. אתם לא זקוקים אולי לנר?'

אלחנן ויוסף הנהנו. הגוי הכניס ידו לכיס ושלף מתוכו נר שעווה עבה בגובה עשר סנטימטר לפחות.

'קח', הנר עף באוויר ונחת בידיהם. הם הביטו בשעון, נותרו עוד 35 דקות... הנר הונח בהתרגשות על הדרגש. הם העירו את חבריהם ויוסף הדליק את הנר בברכה והחל לשיר 'על הנסים ועל הנפלאות... בימים ההם בזמן הזה'. מיד אחרי כן חפשו את הגוי על מנת להודות לו ולא מצאוהו.

לימים הפך יוסף לראש ישיבה חשובה בארצות הברית וסיפור זה נהג לספר לתלמידיו הרבים. 'נו, אתם בודאי חושבים שהאיכר הרוסי היה אליהו הנביא, לא מיניה ולא מקצתיה. עשרות שנים שאני לומד ומרביץ תורה, ולא זכינו לגילוי אליהו. נו, אז אתם שואלים מה בדיוק קרה כאן? פשוט מאד, לימדני הקב"ה פרק מיוחד ברצון לעשות את רצונו.

כשרוצים בכל מאודנו לעשות רצון בוראנו, הוא דואג ומגיע - גוי או גמל, או ציפור, או כל דבר אחר, כדי שהרצון הטוב יתממש. ואפילו יש מאין. לאן נעלם הגוי? זו שאלה טובה, לעתיד לבוא תשאלו את אליהו...

גל קבלת שבת - האמנתי ואדברה

ישירות
למייל האישי

לחץ כאן
להצטרפות

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

• ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית • אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב • זוהר יומי • פניני הדף היומי • זיכרון לצדיק

ככה מתחילים את היום!

פנינים על הפרשה:

ציצית, תפילין ומזוזה – מצוות מסוגלות

הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה (בראשית לח, כה).

חתם ורשם הקדוש ברוך הוא בחותמיו הקדושים (מנחות מג: זוהר ח"ג נד:) שאנו מניחים בכל יום, ציצית להתעטף בה, וארבעת כנפיה כל אחד שם הוי"ה תלוי בו (שול"ח אר"ח ס' כד ס"ה). ועוד, מניחים תפילין ביד ובראש. ועוד, מניחים מזוזה בפתחינו. וכל זה כל יום ויום. מי זה הוא אשר לא יתעורר על ידי המצוות האלה ויאמר בלבו, מאיזה טעם חובה עלינו לקיים כל יום ויום, אלא הכונה שחובה עלינו להכיר חותמיו של הקדוש ברוך הוא, ובזה נבוא לעבד אותו. ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות מג:) כל מי שיש לו ציצית בבגדו ותפילין בראשו ומזוזה בפתחו לא במהרה הוא חוטא, שנאמר (קהלת ד יב) 'והחוט המשולש לא במהרה ינתק':

ושלש מצוות אלה שבכל בקר ובקר, המה יעוררו את האדם לעבד את ה' ולשוב בתשובה שלמה, דמעשה גדול, דמאחר שאנו עושים אותם במעשה גמור, אין התעוררות יותר מזה, דצריך האדם כשיחטטף בציצית יחשב בלבו למה הוא מתעטף בציצית, אלא מפני שתלויין בה ארבעה שמות הוי"ה ברוך הוא, וידע ויכיר שסבבו הקדוש ברוך הוא מכל צדדיו בשמו הגדול והקדוש, כדי שישים יראתו בין עיניו ואל יטה ימין ושמאל, כמו שכתב דוד המלך עליו השלום (תהלים טז ח) 'שוייתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט'. ועוד, תפילין של יד כנגד הלב ותפילין של ראש כנגד העינים, דעינא ולבא סרסורי דעברה גינהו (במדב"ר י ב), ויצונו הקדוש ברוך הוא להניח התפילין כנגדם כדי לטהרם ולקדשם, ולא ישלט בהם יצר הרע. ועוד, מזוזה בפתח שרשום בה שם הוי"ה מבפנים שהיא תבת 'זהו' (דברים יא ג) ושם שד"י מבחוץ, ושני שמות אלה גימטריא 'שם', ועל זה נאמר (שם כח י) 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך', דעל ידי המזוזה נשמד האדם בבואו ובצאתו ואין רשות להחיצונים להתדבק בו. וכל זה אם מחשב בקדשות המצוות האלה, ותהיה יראת ה' נגד פניו. נמצא שמצוות אלה מעוררות את האדם משנתו, ומי שאינו מתעורר משנתו על ידי המצוות האלה בכל בקר, אינו בכלל אדם כלל, רק נמשל כבהמות גדמו:

אם יתעורר כנ"ל לא יתן לבו לפיתוי יצרו

ועוד, כשיתבונן האדם במצוות הקדושות האלה ויכיר בקדשתן ויקים אותם כראוי, לא יוכל היצר

עצות וסגולות:

לימוד תורה בשמחה, ולא במרירות וסרה

תורה שבכתב ותורה שבעל פה שאני עוסק בהם, לא כמו שמטל עליו שטר חוב ורוצה לפרעו, או כמו שנושא משא כבד ואומר מתי ישליכנו מעליו, רק בשמחה רבה אני עוסק בהם. ושמח אני יותר מכל ממון שבעולם. (אלף בינה, אות ב"ת ו)

עיקר ביאת האדם לעולם כדי לעסוק בתורה

זה כל האדם ועקר ביאתו לעולם, כדי שיטרח להבין דברי תורה על אמתתם ולחדש דבר מתוך דבר, וכמו שכתבו רבותינו ז"ל (ברכות ח). אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ד' אמות של הלכה. (אלף בינה, אות ב"ת א)

חשיבות לימוד תורה מאהבה ובשמחה

יש מי שעוסק בתורה ואינו מתבטל ממנה, אבל לא משמחה ומאהבה, רק כעל המטל עליו, שהוא ירא מלהתבטל ממנה מפני הענש, ואלמלא הענש לא היה עוסק בתורה, רק היה מרבה במשא ובמתן ובטיולים. אמנם האיש השלם עם ה', מאהבתו את ה' אוהב את תורתו ושמח בה, ואפלו אם לא היה ענש למתבטל ממנה לא היה מתבטל ממנה מרב אהבתו יתברך. וכל ממון שבועולם חשוב בעיניו כחרס הנשבר לגבי עסק התורה. (אלף בינה, אות ב"ת ו)

חשיבות חזרה על הלימוד וחינוכי תורה

בכל עת שהם חוזרים על למודם, דורשים וחוקרים לחדש דבר מתוך דבר. וכל מה שמשיג לבם להעמיק בדבר דורשים וחוקרים, וזהו 'בכל לב ידרשוהו', דהינו כל מה שמשיג לבם דורשים וחוקרים לחדש דבר מתוך דבר. (אלף בינה, אות אלף ב)

בכל מצב וזמן יעסוק בתורה

ומה שאמר 'ההלכים', להורות דלעולם אינם מסירים דברי תורה מלבם, אפלו בשעת משא ומתן ובשעת אכילה ובשעת שכיבה, דבזה מקימים מקרא שכתוב (שם ו) 'ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. (שם א)

לימוד התורה צריך טהרה ונקיות

דהנה למוד התורה וקיום המצוות צריכים יראת שמים וטהרה ונקיות, שהם דבר רוחני וקדוש, ולא שיהי' שניחולו על גוף גנוף מלא אספסוף. וכמו שמצינו בקבלת התורה כמה אזהרות הזהיר הקדוש ברוך הוא למשה רבנו עליו השלום שיהיה את ישראל שיקדשו את עצמם כראוי כדי שיהיו ראויים שתחול עליהם התורה. (שם, אות ב"ת ב)

ברכות התורה קודם הלימוד

והנה גם כן החתימה ד'והערב' חותמים 'ברוך אתה ה' המלמד', גם זה לשון הנה, מורה באצבע דבכל יום ויום נותן בלב בני ישראל למוד מחדש. נמצא דברכות התורה שאנו מברכים בכל בקר ובקר הם סיעתא דשמיא להולכים בתמים לחדש בכל יום חדשים אמתיים בתורה. (אלף בינה שם)

מצד עצמך, היא מצד שלשה חותמות שחתומים בה בכל יום. וזהו 'קשט אמרי אמת', דהינו מאחר שחתומים בה החותמות של אמת כאמור, הרי הם המדברים עמך ואומרים לך חזק ואמץ לעבד את ה' ביראה וקדשה. וזהו 'אמרי אמת', דהינו החותמות בעצמם הם אמרי אמת. ואין אתה צריך לזולתך לעוררך ולדבר על לבך, כי מן השמים עוררך על ידי החותמות האלו:

אי נמי אפשר מלת 'קשט' מלשון קשטין, והינו כמו שכתבנו שהקדוש ברוך הוא קשט אותנו בקשטיו שהוא מתקשט בהם, ומה לנו עוד מעלה יותר מזו, ואיך ימלאנו לבנו לעבד את פי ה' בשום דבר קטן או גדול:

ומה שאמר 'להשיב אמרים אמת לשלחיק', 'שלחיק' הוא יצר הרע שמפתה האדם ושולחו לדבר עברה. ואומר שלמה המלך עליו השלום, כשירדף יצר הרע אחריו להדיחך מעל ה', תתיש כחו ותבטל מועצותיו הרעים, באמר לו אני חתמני הקדוש ברוך הוא וקשטני בחותמיו וקשטיו של אמת ואני אעבר על דבריו, איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים, ובזה יתבטל יצר הרע, וזהו 'להשיב אמרים אמת לשלחיק', הוא יצר הרע כאמור:

כשמקיימים מצות הנזכרים שכינה מלמדת זכות על ישראל

והנה כשישראל שומרים שלש מצות אלו כראוי ונזהרים בקיומם ובקדשתם בכתם, שכינה מלמדת זכות על ישראל, ואומרת לפני הקדוש ברוך הוא, זכור תזכר לבניך שבכל יום זהירים וזריזים בחותמותיהם. וזה נרמז במה שנאמר (בראשית לח כה) 'הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה', 'חתמת' רמז לתפלין, דמלת 'חתמת' אותיות 'תת מח', ותפלין של ראש מניחים אותם על גבי המטה, 'והפתילים' הם הציצית, 'והמטה' גימטריא 'מזוזה'. ואומרת לפני הקדוש ברוך הוא, זכר שלשה חותמות אלה שמקיימים בניך בכל יום ורחם עליהם. ואז הקדוש ברוך הוא מתמלא רחמים, וזהו (שם פסוק כו) 'זיכר יהודה' הוא הקדוש ברוך הוא, 'זיכר צדקה' בדבריה. (מעגלי צדק אות י"ד)

לחנוכה:

בזכות האמונה במצוות ימסרו זדים ביד עוסקי תורתך

כל מצותיך אמונה, שיקר ודפוני עזרני (תהלים קיט פו). בזה נמר דבריו אשר אמר 'אשר לא כתורתך', דהינו הזדים הללו בודים דברים מלבם 'אשר לא כתורתך', דהאמת היא כל מצותיך אמונה, דהינו דעקר קיום המצוות היא דצריכים אנו להאמין בהם באמונה שלמה ולהאמין בפרושיהם כמו שקבל משה רבנו עליו השלום ומסרם ליהושע ויהושע לזקנים וכו' (אבות פ"א מ"א), ואנחנו מאמינים במצותיך ובפרושיהם שהם בקבלה בידינו, והזדים הללו בודים דברי שיקר בהפך מדברי קדשך.

וזהו כל מצותיך אמונה, דהינו אנחנו מאמינים בהם ואמת הם בידינו, והזדים הללו ודפוני בדברי שיקר הפך מדברי אמת שהם דברי תורתך, לכן עזרני אני מצד האמת, ואבד הזדים מצד השיקר שאוחזים בו כדי שלא ילמדו מהם זדים אחרים:

(מעגלי צדק אות כ"ף)

הרע להתגרות בו להחטיו, כי כשיבוא היצר הרע יאמר לו האדם, אני כבר התעוררתי במצותי של הקדוש ברוך הוא שהם ציצית ותפלין ומזוזה שהם חותמיו של הקדוש ברוך הוא, ועכשו איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים, זה דבר דלא שיקר, אני בבקר נקראתי מבני היכלא דמלכא, ועכשו אעשה עצמי מצרע טמא מטנף שנאמר בו (ויקרא יג מו) 'בדד ישב מחוץ למחנה מושבו', לא אשמע לך לדבר זה לעבר את פי ה' אלהי לעשות קטנה או גדולה:

הפסוק במשלי רומז להתעוררות ממצות הנ"ל

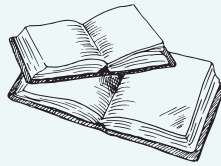
ואפשר דלזה רמז שלמה המלך עליו השלום שאמר (משלי כב כ-כא) 'הלא כתבתי לך שלשים במעצות ודעת. להודיעך קשט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשלחיק', 'כתבתי לך שלשים' הם ציצית ותפלין ומזוזה הכתובים בתורה מצות גמורות. ואומר, דע לך שמצות אלה הם נוהגים בכל בקר, וזה לתן לך התעוררות בעצה ודעת שצריך כל היום להתנהג בקדשה ויראת שמים, שעל ידי המצות האלה כשתשגיח בהם תבוא כל היום לידי יראת שמים וקדשה, ואל יתגרה בך יצר הרע להחטיו. וזהו שאמר 'הלא כתבתי לך שלשים', הם שלש המצות האמורות שהם ציצית ותפלין ומזוזה. 'במעצות ודעת', דהינו הם בעצמם יעוררו אותך ויתנו בך 'מעצות ודעת', דכשמינית אדם ציצית ותפלין, לפחות צריך שיחשוב מפני מה מניחם, ומזה יבוא להתעורר ולומר דהנחתם לא על חנם, רק כדי לידע ולהכיר קדשתו ויראתו של הקדוש ברוך הוא, ותהיה כל היום בין עינינו. ואלה המצות הם בעזרינו מאחר שהם חותמות של הקדוש ברוך הוא, וזהו 'במעצות ודעת', דהינו המצות האלה מצד עצמם יתנו לך 'מעצות ודעת' להתבונן בקדשתו ויראתו יתברך:

וזהו 'להודיעך קשט אמרי אמת', דהינו דבזה החותמות שהם ציצית ותפלין בהם תכיר ותדע לעבד את ה' באמת, שהרי הציצית הם ארבע הו"ו"ת בארבעת כנפיה, וכתוב בציצית (במדבר טו לט) 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות מג:) דשקולה הציצית ככל התורה כלה. והתפלין אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו.) שהקדוש ברוך הוא מניח תפלין, שנאמר (ישעיה סב ח) 'נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו', 'בימינו' זו תורה, 'בזרוע עזו' זו תפלין. ומאחר שזכנו הקדוש ברוך הוא וקשטנו בתכשיטיו שהוא מתקשט בהם, שהרי הוא יתברך מתעטף בטלית ומניח תפלין, וגם כן יש לו מזוזה כמבאר בזהר הקדוש (ח"ג רסה). מה לנו עוד גדלה ומעלה יותר מזו. ומי שנותן דעתו לקיים המצות האלה, בכת קדשתם מבטל התגרות יצר הרע בו, ולא יוכל להרים ראש כנגדו, באמר לו אני מתקשט בקשטיו מלכו של עולם ואתה מבקש להדיחני מעליו, ברח לך אל מקומך, אני לא אשמע לך כלל:

הזכיר ג' 'אמת' כנגד ג' מצות הנקראים חותמות

ושלשה חותמות הם כאמור, ולא דינו שחתם אותנו בחותם אחד או בשנים, אלא בשלשה, דשלשה הוי חזקה (ב"מ קו:). והנה חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת (יומא סט: דב"ר א י), אם כן השלשה חותמות אלה כל אחד נקרא 'אמת'. ומשום הכי הזכיר בפסוקים אלה שלש פעמים 'אמת', 'קשט' א, 'אמרי אמת' ב, 'אמרים אמת' ג]. וזהו שאמר 'להודיעך', דהינו ההתעוררות שתביא לך ידיעה

לברך את בעל הבית בברכת המזון

בגמ': כדתניא שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא. עד שבא רבי עקיבא ודרש, 'את ה' אלהיך תירא' לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב, ב).

בסוגייתנו מובא שמעון העמסוני ויש אומרים נחמיה העמסוני היה דורש את כל ה'אתים' הכתובים בתורה, מה באו לרבות, אך כיון שהגיע לפסוק (דברים ו, יג) 'את ה' אלקיך תירא' פירש, שהיה ירא לרבות שום דבר ולהשוותו למורא המקום. עד שבא רבי עקיבא ודרש, 'את ה' אלהיך תירא' לרבות תלמידי חכמים. ומבואר בזה שגם תיבת 'את' הסמוכה לשם שמים באה לרבות אנשים, ומכאן למדו הראשונים גם לברכת בעל הבית בברכת המזון, וכמו שיבואר.

במסכת ברכות (מו. מובא, אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, בעל הבית בוצע ואורח מברך, בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה, ואורח מברך כדי שיברך את בעל הבית, מה מברך, יהי רצון שלא יבוס בעל הבית בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא, ורבי מוסיף בה דברים, ויצלח מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר, ולא ישלוט שטן לא במעשי ידיו ולא במעשי ידיו, ולא יזדקק לא לפניו ולא לפניו שום דבר הרהור חטא ועבירה ועון מעתה ועד עולם.

וכתב בספר הרוקח (הקדמה להלכות ברכות), מה שנהגו לברך לבעל הבית בברכת המזון, למדוה בתוספתא ממה

שנאמר (דברים ח י) 'ואַתְּ לֹרְבוֹת בְּעַל הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ בְּסוּגֵייתָנוּ 'את ה' אלהיך תירא' לרבות תלמידי חכמים. וכן הביא דרשה זו בספר המנהיג (הלכות סעודה ע"ר כג) בשם תוספתא, ובסמ"ג (עשין כג) כתב ששמע כי יש בברייתא כן בירושלמי. ובכל בו (סוף סי' כה) כתב שכן דרשו רז"ל, ובנוסח הברכה כתב הכל בו, שיאמר 'הרחמן הוא יברך מורי בעל הבית הזה, אותו ואת ביתו ואת כל אשר לו כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל כן יתברך ונתברך כולנו יחד בברכה שלמה ונאמר אמן, יהי רצון מלפני אלהי השמים, שלא יבוס מורי בעל הבית הזה בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא, והיו נכסיו מוצלחים וקרובים לעיר, ואל יזדקק לפניו שום דבר חטא והרהור ועבירה ועון, ולא ישלוט שטן במעשי ידיו, ממרום ילמדו עליו זכות שתהא משומרת לשלום, ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלקי ישעו, וימצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם'.

דין ברכת האורח נפסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' רא ס"א), ונוסח הברכה הוא, 'יהי רצון שלא יבוס בעל הבית בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא, ויצלח מאד בכל נכסיו, והיו נכסיו ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר, ולא ישלוט שטן לא במעשי ידיו ולא במעשי ידיו, ולא יזדקק לא לפניו ולא לפניו שום דבר הרהור חטא ועבירה ועון מעתה ועד עולם'.

ובמשנה ברורה (שם סק"ה) הביא בשם הלחם חמודות (ברכות פ"ז דברי חמודות אות כג) שתמה למה אנו משנים נוסח ברכה זו ממה שאמרו בש"ס [ומשמע שכוונתו

שמברכים היום רק 'הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה']. גם בסידור היעב"ץ (כסא שן ברכת עובד ע"ל תצד) תמה שהאשכנזים מקילים לגמרי בברכה זו ואין אומרים אותה, ודקדק בביאורה והראה שאין בה תיבה לבטלה, ויש בה גם דברים על פי הסוד, ועל כן כתב שיש לומר דווקא בנוסח זה המוזכר בגמרא. אך בשולחן הטהור (שם ס"ג) לימד זכות על שאין מברכים ברכת האורח בזמן הזה, כי סומכים על שאומרים 'הרחמן הוא יברך את בעה"ב כמו שנתברכו אבותינו', וכל הברכות בכלל זה, ובזמן הגמרא לא היו אומרים כלל אלו הרחמן שאומרים בזמנינו, ולכן תיקנו ברכה מיוחדת לאורח. ולדעתו אין צריך לומר דווקא בנוסח שבגמרא.

ובערוך השולחן (שם ס"ג) כתב, שפשוט הוא שעכשיו שכל אחד מברך ברכת המזון, מחויב כל אורח לברך ברכה זו, אף שלא כיבדו בעל הבית בברכת הזימון. וכן כתב בשולחן הטהור (שם ס"א) [וכן משמע בשע"צ (שם ס"ק יד)]. ובהגדה של פסח מבית לוי (ח"א ע"מ ריא ס"ח) כתב, שאף בזמן הזה נשאר הדין כמו שהיה בזמן חז"ל, ורק האורח המזמן מברך את ברכת האורח, שעל אופן זה נתקנה התקנה. ובתורת חיים (סופר, שם סק"ג) כתב, שדווקא בזמן הגמרא שהיו מכבדים את האורח לברך ולהוציא את כולם ידי חובתם, היה צריך לברך את בעל הבית בברכה מיוחדת בעד הזימון שנתנו לו, אבל בזמן הזה שכל אחד מברך לעצמו, בטלה תקנת ברכה זו, וזהו הטעם שנוהגים שלא לאמרה אלא אומרים רק 'הרחמן הוא יברך את בעל הבית'.

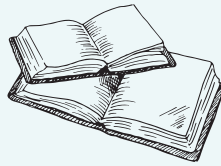
ובספר זה השולחן (ח"א סי' רא ס"א) כתב, שמאד צריך להזהר לומר הברכה בנוסח שבגמרא, כי הוא חיוב מדין הגמרא, וראוי לכל אחד ללמדה בעל פה כדי שתהיה שגורה על פיו.

האם יש מצוה בהשלכת טריפה לכלב

בגמ': מלכלב תשליכון אותו וכו'. (פסחים כג, ב).

כתב ראב"ע ביסוד מורא (פיסקא יד), שיש שהכניסו במנין המצוות דברים שאינם אלא רשות, כגון 'לגר אשר בשעריך וגו' או מכור לנכרי' (דברים יד כא), וכן

(מאכלות אסורות פ"ח הט"ו) פסק להלכה
כרבי אבהו, מיושב מנהגינו שאין מדקדקים
להשליך טריפה לכלב דווקא.

גודל הזהירות מאכילת תולעים, ובדיקת החסה

בגמ': אמר אביי אכל פוטייתא לוקה
ארבע, נמלה לוקה חמש, צידעה לוקה שש.
(פסחים כד, א).

בסוגייתנו מבואר שהאוכל נמלה לוקה
חמש מלקיות, והוא הדין לכל שרץ הארץ,
שתי מלקיות שנאמרו בכל השרצים, ועוד
שלוש שנאמרו בשרץ הארץ.

על פי זה כתב בבן איש חי (שנה ראשונה
פרשת צו סכ"ז), 'זהרו הנשים בבדיקת
החזרת והכרפס, שכל תולע יש בו חיוב
חמש מלקיות. והדבר הזה תלוי בצוואר
האשה בעלת הבית, שכל בני הבית סומכים
עליה בזה, ואם מקילה בבדיקה, אפשר
שיהיה תלוי בצווארה חיוב מלקות יותר
משערות ראשה, בפרט בהיות בני הבית
מרובים, וביותר במקומות שהתולעים
קטנים מצויים הרבה בירקות. מעשה בחכם
אחד שנכנס בערב פסח לחצר אחת, וראה
את האשה בעלת הבית, לפניו שני סלים
גדולים מלאים חזרת, והיא רוחצת העלים
של החזרת, ורואה אותם במהירות כלאחר
יד, ומנחת בסל לפניו, ויאמר לה החכם,
כמה שערות יש בראשך, אמרה לו לא
מניתי אותם, ולפי דעתי אי אפשר למנותם,
אמר לה שערות ראשך אפשר למנות, אך
חיוב המלקיות אשר בצווארך אי אפשר
למנות. אמרה לו מה אעשה, בני הבית
מרובים ורוצים לאכול חזרת הרבה, כי
ערב להם, אמר לה תשובה זו לא תצילך
ביום הדין, על כן שמעי לעצתי, ותשליכי
העלים כיון שהם צריכים בדיקה מרובה,
ותיקחי הקלחים דווקא. ולכרפס תבדקי
שיעור מועט לצאת ידי חובה דווקא. על
כן בית שהאנשים האוכלים בו מרובים,
והבודקים מועטים, יעשו כן, שלא לאכול
הרבה כרפס, וליטול למרור רק מהקלחים
ולא מהעלים'.

מקור הדברים שעדיף ליטול למרור
מהקלח ולא מעלי החזרת הוא בדברי הכנסת
הגדולה (יו"ד סי' פד הגב"י אות סב), שכתב

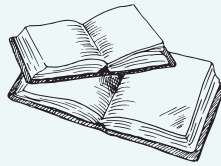
לולא פסוק זה לא היה במשמע 'לא תאכל
לאסור הנאה, לא הוצרך הכתוב להחזרה,
ועל כרחק פירוש הכתוב 'לכלב תשליכון'
הוא למצוה, שצריך ליתנו לכלב מטעם
שכתב רש"י בשם המכילתא שאין הקב"ה
מקפח שכר כל בריה.

אך הקשה (שם אות ב) על חילוק זה,
ממה שדנו בסוגייתנו מה חילוק להלכה יש
בין חזקיה לרבי אבהו, וביארו שיש חילוק
להלכה בדין חולין שנשחטו בעזרה, וקשה
למה לא אמרו בגמרא שיש ביניהם גם
חילוק זה, שלחזקיה יש מצוה בנתינת טריפה
לכלב, ולרבי אבהו אין מצוה אלא רשות
[וכתב שדוהק לומר שביקשו בגמרא לומר
חילוק להלכה בעיקר מחלוקתם שחלקו
בדרשת הכתוב לכלב תשליכון 'אותו'].
ותירץ, שתליה זו במחלוקת חזקיה ורבי
אבהו תלויה במחלוקת אחרת, שבמכילתא
(פרשת משפטים מסכתא דכספא פ"כ)
דרשו דרשה אחרת להיתר הנאה בטריפה,
בקל וחומר מנבילה. ולפי דרשה זו גם לרבי
אבהו יש מקום לדרוש 'לכלב תשליכון
אותו' למצוה, כיון שאין פסוק זה נצרך
להתיר הטריפה בהנאה. ולכן לא הזכירה
הגמרא חילוק זה בין חזקיה לרבי אבהו,
כיון שהוא תלוי במחלוקת. אכן לפי הבבלי
שלא דרש הקל וחומר שבמכילתא, נמצא
שלרבי אבהו אין מצוה בהשלכת הטריפה
לכלב, אלא רשות, וכיון שלהרמב"ם

'לכלב תשליכון אותו' (שמות כב ל). ובאמת
אין חובה בדבר, אלא שאסרה התורה
לאכול הנבילה והטריפה מהטעם שפירשה
בתחילת הפסוק 'ואנשי קודש תהיון ל',
ולא אסרה גם הנאה אלא רק אכילה, ולכן
התירה לתת לגר ולמכור לנכרי ולהשליך
לכלב. ודייק כן ממה שתיבת 'לכלב' נכתבה
בפת"ח תחת הלמ"ד, והיינו לכלב הידוע,
وهוא הכלב שמונותיו עליו, ואם כן אין
כוונת הכתוב לצוות לתת טריפה לכלב,
אלא להתיר להאכיל את כלבו בטריפותיו
[וראה עוד בפירושו הארוך לשמות (שם)
שביאר ראה זו].

כעין דעה זו שהביא ראב"ע, המונה מצוה
זו במנין המצוות, היא דעת ר"ש אבן גבירול
שמנה באזהרותיו (אות עז) 'ותת נבילה
לגר'. והרשב"ץ בזהר הרקיע (שם) חלק
על ר"ש אבן גבירול, וכתב שאין בזה מצוה
כלל, אלא רק להקדים נתינה לגר למכירה
לנכרי [כמו שמנה הסמ"ק (מצוה רמ) מצוה
לתת נבילה לגר תושב, שנאמר 'לגר אשר
בשעריך תתננה ואכלה', ואמרו חכמים
להקדים נתינה לגר למכירה לנכרי]. והגר"פ
פערלא (מבוא לביאורו לסה"מ לרס"ג סי' ו)
דן בזה, והביא שדעת הבה"ג כדעת הר"ש
אבן גבירול למנות נתינת הנבילה לגר במנין
המצוות, וכתב שכן משמע מהמכילתא
ומרש"י, ומכל מקום כתב הגר"פ שמדברי
כל שאר הראשונים ז"ל נראה מבואר
שסוברים שאינו אלא רשות, ולזאת לא
מנאוה במנין המצוות.

ובמנחת חינוך (מצוה עג אות א) הקשה,
למה לא מנו [שאר] מוני המצוות נתינה
לגר והשלכה לכלב במנין המצוות. וכתב
ביוען יוסף (שו"ת, יו"ד סי' ח), שכמו כן
יש להקשות גם על המנהג, שלא שמענו מי
שידקדק ליתן טריפה לכלב, אלא מוכרים
אותה לנכרי. וכתב ביוען יוסף שלכאורה
נידון זה אם יש מצוה בנתינת הטריפה
לכלב, תלוי במחלוקת חזקיה ורבי אבהו בה
דנה הגמרא בסוגיות אלו, אם בכל מקום
שנאמר בתורה 'לא יאכל' או 'לא תאכל'
גם איסור הנאה בכלל. לרבי אבהו הסובר
שגם איסור הנאה במשמע, עד שיפרט לך
הכתוב היתר הנאה, הוצרך הכתוב 'לכלב
תשליכון' להתיר טריפה בהנאה, ואם כן
אין ללמוד מפסוק זה מצוה להשליך לכלב,
אלא הוא רשות. אך לחזקיה הסובר שגם

במנחת אלעזר שלנוצרים שבזמנינו יש דין עובדי עבודה זרה שעבודתם היא בשיתוף ושילוש, ובית תפלתם דין בית עבודה זרה לו, ואסור ליהנות ממראה עבודה זרה. והרי נהגו העולם היתר בדבר, ולא שמענו מהמדקדקים שידקדקו להיזהר שלא להסתכל בשעון העיר העומד על בית תפלתם, אף שלכאורה הוא נוי לעבודה זרה לבית תפלתם, והרי הוא כנהנה מנוי עבודה זרה ומשמשיה.

וכתב שיש לבאר ההיתר על פי מה שכתב הרמ"א (יו"ד סי' קנ"ג) ומקורו בתרומת הדשן (שו"ת, סי' קצ"ז), ששרים או כמרים שיש להם צלם או שתי וערב בבגדיהם, או שנושאים צורת שתי וערב לפניהם כדרך הגמונים, אסור להשתחוות להם או להסיר הכובע לפניהם, כי אם בדרך שאינו נראה שמשתחוה להם, אלא כמי שנתפזרו מעותיו, או שיקום לפניהם קודם בואם, וכן יסיר הכובע וישתחוה קודם בואם. והביא הרמ"א דעת רבינו יצחק מאופנהיים שהובאה בתרומת הדשן, שהתיר להשתחוות ולהסיר הכובע, כיון שידוע שגם הנכרים אינם מסירים הכובע או משתחוים לצורת השתי וערב, אלא רק לשור, והיינו שעיקר הכבוד אינו לצלם אלא לאדם הלוכש אותו. ואם כן יש לומר גם לענין השעון, שידוע שאינו מעניינה של העבודה זרה שלהם כלל, אלא שביקשו לתלותו במקום הגבוה ביותר של העיר, ולפעמים תולים אותו בבית המשפט או בבית המועצה וכיוצא בהם, ורק כמה פעמים תולים אותו על בית תפלתם, וכיון שאינו מחמת עבודתם אלא מחמת הבית שהוא גבוה והוא בית קיבוץ לרבים מיושבי העיר או הכפר, הרי זה כמשתחוה לכומר או לשור שלא מחמת הצלם התלוי עליו אלא מחמת חשיבות האדם, לכן אף שכבוד הוא לו מותר לראות במורה שעות לדעת המקילים בכמרים כנ"ל. אך כיון שהרמ"א מסיק שטוב להחמיר כסברא הראשונה האוסרת להשתחוות לפני הכמרים והשרים ולהסיר הכובע לפניהם, כמו כן גם בענין מורה השעות, טוב להחמיר שלא ליהנות מהסתכלות בו.

במנחת יצחק (שו"ת, ח"ד סי' פז) הביא תמצית דבריו, והוסיף עוד סניפים להיתר, וכתב שעיקר השעון שם נעשה לטובת העולם לידע את השעה, רק ממילא הוא

לומר הטעם כמ"ש רש"י ז"ל מה חזית שנפשו חביבה לפני המקום וכו', ונמצא יש ספק גמור על זה שיכול להיות שנפשו של השני יותר חביבה, ואף על פי שאינו מוחזק לצדיק יוכל להיות שיהיה לו יותר עולם הבא ממך, הרי שמן הדין צריך להיות עניו. (קול מבשר, ליקוטים)

ראיית השעה בשעון הקבוע בצריח בית עבודה זרה

בגמ': א"ר שמעון בן פזי אמר ריב"ל משום בר קפרא קול ומראה וריח אין בהן משום מעילה. (פסחים כו, א).

כתב הבית יוסף (יו"ד סי' קמב סט"ו ד"ה כתב רבינו ירוחם) בשם רבינו ירוחם (נ"ז ח"ה, קנט.), שאסור לשמוע קול כלי שיר של עבודה זרה או להסתכל בנוי עבודה זרה, כיון שנהנה בראייה, ולמד כן מדברי רבי שמעון בן פזי בסוגייתנו לענין קול ומראה וריח של הקדש, שאף על פי שאין בהם משום מעילה, מכל מקום איסור יש ליהנות מהם, והוא הדין להבדיל בשל עבודה זרה, שיש איסור ליהנות מקול מראה וריח של עבודה זרה.

לפי זה דן במנחת אלעזר (שו"ת, ח"ב סי' עג) מנין ההיתר להסתכל על השעון העומד על בית תפלתם של גוים, וביאר

שבמקומות אלו מצויים תולעים הרבה בחזרת, וצריך בדיקה יפה, מפני שהתולעים הם דקים וקטנים מאד, ומראיהם כמראה הירק עצמו, וכתב, מקודם הייתי אוכל מהחזרת על ידי בדיקה יפה, ועתה מקרוב משכתי ידי מכל וכל שלא לאכול חזרת אלא רק מהקלח שלה על ידי בדיקה.

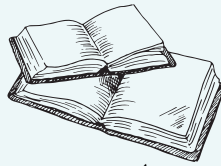
וכן כתב בכרתי ופלתי (שם כרתי ס"ק יט), שבירקות חיים כגון סלא"ט [חסה] וכדומה יש ספק תורה, ולפעמים צריך לבדוק פעמיים ושלוש עד שמוצאים את התולע, וקשה להאמין לנשים או לאנשים מהירים במלאכתם שיאמרו שבדקו, וכתב שכך נהג בעצמו מיום עמדו על דעתו, שלא לאכול ירקות חיים כגון סלא"ט וכדומה על סמך בדיקת נשים או אנשים מהירים במלאכתם, וכן נכון לכל בעל תורה כי המכשול גדול בזה.

ובמנהגי החתם סופר (פ"י סי"ח) כתב, שכמה בחורים היו מופקדים על בדיקת החסה על ידי כלי ראייה שקורין 'שפעקטיף' [מיקראסקאפ]. וכתב עוד (פ"ז ס"ד) שזולת הירקות שאוכלים בראש השנה לסימנא טבא, והחסה למרור בליל פסח, לא בא שום עלה ירק כל השנה על שולחנו של החתם סופר, מחמת חשש תולעים.

אמירת קל וחומר בביקור חולים

מאי חזית דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דההוא גברא סומק טפי (פסחים כה, ב).

פעם אחת אמר הרבי ר' בונם מפשיסחא, אני אומר לכם הוכחה על פי דין תורה שמחויב כל אחד להיות עניו, דהנה רציחה הוא משלשה דברים שעליהן יהרג ואל יעבור משום דמה חזית דדמא דידך סומק טפי, דילמא דמא דההוא גברא סומק טפי, ופירש רש"י מי יאמר שנפשו חביבה לפני המקום יותר משל זה דילמא של זה חביבה טפי, נמצא שאם אומרים לו לאדם הרג אחד מישראל, אף שאותו ישראל חשוד על כל העבירות, אלא שהוא מאותם שאין אתה רשאי להורגו אף שהוא רשע בוודאי, מחויב אתה למסור את עצמך למיתה ולקיים יהרג ואל יעבור, ועל כרחך צריך

אסור במשהו, [מפני שכל האיסור של חמץ במשהו הוא רק משום חומרא של איסור כרת שיש בו], ולכן זהו גורם מותר בו. ובתורת חסד (שו"ת, ס' כא) האריך הרבה בנידון זה, וכתב בתחילה להתיר מפני שיש סוברים שחמץ במשהו אסור רק באכילה ולא בהנאה, וכן זהו גורם מותר בהנאה מחמץ בפסח, ועוד משום שזו הנאה מן החמץ שלא כדרך הנאתו, ובאיסורי הנאה שלא כדרך הנאה שבאופן זה איסורם רק מדרבנן, זהו גורם מותר אף לכתחילה. ועיי"ש מה שדן בזה באריכות.

ולמעשה כתב במשנה ברורה (ס' תמח ס"ק לג), 'לענין חלב של בהמה שאוכלת חמץ, אפילו היא של נכרי נחלקו אחרונים בזה, ודעת הפמ"ג (שם א"א סק"י) להתיר החלב שחלבו אחר מעת לעת שאכלה חמץ, ויש מקילין (ישועות יעקב שם סוף הסי') אפילו בו ביום אם אוכלת שחרית וערבית מדברים המותרים'.

וכתב באגרות משה (שו"ת, או"ח ח"א ס' קמז), שמכל מקום אדם היודע על בהמת ישראל שאכלה חמץ בפסח, אף שמעיקר הדין מותר, מ"מ בעל נפש יחמיר על עצמו, אבל בסתמא אין לחשוש שמא אכלה הבהמה חמץ, ומותר אף לבעל נפש. וכל זה בבהמת ישראל, אבל בבהמת גוי מתיר באגרות משה אף לבעלי נפש. אמנם בבית יצחק (שו"ת, יו"ד ח"ב ק"א ס' י) כתב שאין לסמוך לכתחילה להתיר לשתות החלב.

גורם נחלקו הראשונים. דעת התוספות (ד"ה הקדש, לביאור האבני מילואים בשו"ת ריש ס' ז) שכשם שחמור איסורו לענין ביטול, כך חמור האיסור לענין זהו גורם. ודעת הר"ן (ע"ז כא. ד"ה והבריק) שכל זה זהו גורם מדין ביטול נגעו בו, והקילו בו שאף שהאיסור וההיתר שקולים גם כן בטל האיסור בהיתר, ולפי דבריו כתב באבני מילואים (שם) שמבואר בפשיטות טעמו של רב חסדא בסוגייתנו שאין זהו גורם מותר בהקדש כיון שאינו בטל, שהרי אף היתרו של זהו גורם אינו אלא מדין ביטול.

וכתב המגן אברהם (ס' תמה סק"ה), שכיון שחמץ בפסח אסור במשהו ואין לו ביטול, אף בחמץ אין זהו גורם מותר. ולכן אפילו הפת נאפית בהיסק חמץ והצטרפות עצים, אסורה.

על פי זה דנו האחרונים בדין בהמה של גוי האוכלת חמץ בפסח, אם מותר לשתות את חלבה בפסח. בדברי יוסף (ח"ב השמטה לס' תיט) כתב שאסור לשתות את החלב, שכיון שחמץ בפסח אסור בהנאה ואיסורו במשהו שאינו מתבטל, אומרים בו זהו גורם אסור, כדברי המגן אברהם, וא"כ אף אם מאכלה גם מדברים המותרים, כיון שהחמץ שאכלה ג"כ גורם החלב, החלב אסור. והאריך בזה הרבה.

אך באבני מילואים (שם) כתב לצדד להתיר זהו גורם בפסח, מפני שכל גורם איסורו הוא רק מדרבנן, ובדרבנן אין חמץ

להם לגוי, ולפי שכל איסור ההסתכלות להנאה אינו אלא איסור בעלמא, ומקורו בדברי רבינו ירוחם הנזכרים שלמד כן מסוגייתנו לענין הקדש, והרי בהקדש אין בזה משום מעילה אלא איסור בעלמא, אף בעבודה זרה אינו אלא איסור בעלמא, ולכן יש להקל באופן זה. עוד צירף סברא להקל, כיון שהשעונים אינם נוי לעבודה זרה עצמה אלא לבית שאינו אלא תשמישי עבודה זרה, שהרי אין עובדים את הבית עצמו, ולהלכה, בית שלא נעבד אסור רק משום איסור תשמישים, והנוי שעושים להם הוא תשמיש דתשמיש לעבודת כוכבים שלא נאסר, ועוד הביא ראיה להיתר מדברי הריטב"א (ע"ז מד: ד"ה וכי) שאיסור נוי אינו אלא בעומד בצד ע"ז, ואף שלהלכה יש משום איסור נוי אף אם אינו עומד בצד ע"ז, מ"מ אם כפי הענין נראה שאינו לגוי של ע"ז ממש כנידון השעון, וביותר להנאת ראייה בעלמא, יש לומר שאין בזה איסור. עוד כתב שיש לצרף בדרך צירוף בעלמא, מה שכתב במהר"ח אור זרוע (שו"ת, ס' עח), שבזמן הזה יש להקל בשעת הדחק בתשמישי עבודה זרה, כיון שאינם אסורים בהזמנה בלבד אלא משעבדו אותם, ונכרים שבזמננו אינם עובדי עבודה זרה אלא מנהג אבותיהם בידיהם. ואף שלהלכה אין לסמוך על דעה זו, אך יש לצרפה עם שאר הסברות הנזכרות להקל, ולהורות שאין איסור להסתכל בשעון הנזכר, אבל יש מקום לבעל נפש להחמיר.

שתיית חלב בהמות שאכלו חמץ בפסח

בגמ': בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא תנור שהסיקו בעצי הקדש ואפה בו הפת לרבנן דשרו בקמייתא מאי א"ל הפת אסורה ומה בין זו לערלה אמר רבא הכי השתא ערלה בטיילה במאתים הקדש אפילו באלף לא בטייל וכו'. (פסחים כז, א).

בסוגייתנו דנו בדיני זהו גורם, ושאל רמי בר חמא את רב חסדא אם גם בהקדש זהו גורם מותר, כמו בערלה, והשיבו שבהקדש גם אם זהו גורם הרי זה אסור, כיון שערלה יש לה ביטול במאתים, והקדש אינו בטל אפילו באלף. בביאור סברא זו לדמות דיני ביטול לדיני זהו גורם

הרה"ק רבי חיים מטשערנאווין זי"ע בעל "באר מים חיים" כ"ז כסלו תקע"ח

הצליח להשתחרר והוכרח לעזוב את העיר.

עם שחרורו התכוון למלאות את שאיפתו העזה מאז, לעלות ולחונן את עפרה של הארץ הקדושה. בדרכו לא"י, עבר דרך עיר בוטשאן, ולהפצרת בני העיר נעתר לכהן פאר בעירם. שלש שנים שהה שם עד אשר עלה בידו להגשים את מאויו לעלות לא"י.

שם השתקע בעיה"ק צפת, ובה חי את שארית ימיו בקדושה ובטהרה עד יום הסתלקותו לגגזי מרומים ביום כ"ז כסלו, תקע"ח, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

האם אכן גבה ראש רבינו בשבת?!

"הגאון [רבי דוב בעריש ויידנפלד] אב"ד טשעבין זצ"ל רגיל היה לומר, שמה שאומרים שבעל הסידורו של שבת והבאר מים חיים זי"ע היה גבוה בשבת קודש מכל ימות החול, הכוונה הפשוטה שבימות החול מגודל השתתפותו בצער השכינה היה כפוף בקומתו, ובשבת קודש בהרגישו קדושת השבת כפי מדרגתו נתיישרה קומתו, ולכן היה ניכר ונראה לכל רואיו עם ראש גבוה מימות החול" (שיחתן של עבדי אבות' לר"א הלפרין, ח"ב עמ' פא)

סגולת רבינו להצלחת הבהמות ממגיפה

מרגלא בפומיה דהרה"ק הרמ"ח מסלונים לספר, כי פעם בא לפני רבינו עשיר סוחר בהמות והתאונן לפניו כי שלח בהמותיו לעיר הבירה וויען ושמע כי בהמותיו נפגעו בחולי וחלק גדול כבר מתו, והנו מפסיד הרבה כסף בזה, ענה לו רבינו שיקבל עליו לשמור שבת עם בהמותיו ואז לא ימותו יותר.

ואמר על זה על פי דרכו כי סימנא מילתא היא וכי זה מרומז בנותריקון "שבת" ש"בת ב'המתך תלך - ש'בת ב'המתך ת'מות [לפי נוסח אחר, ש'ורך ב'שבת ת'עבוד - אזי ש'ורך ב'דרך ת'מות] - אבל אם ש'בת ב'המתך ת'נוח - ש'בת ב'המתך ת'צליח [ש'ורך ב'שבת ת'נוח - אז ש'ורך ב'דרך תלך].

(גל' שבת בשבתו)

הרה"ק רבי חיים מטשערנאווין נולד בשנת תק"כ לאביו הקדוש רבי שלמה, מרביץ תורה בק"ק הורדאנא, נצר מגזע אראלים ותרשישים. מסופר, שזכה להוליד נשמה קדושה זו בזכות מסירותו הנפלאה עבור מצות חליצה לאשת אחיו שהתגוררה מרחק רב מעירו. בשובו משם נגלה אליו אליהו הנביא זל"ט ובישרו כי יפקד בבן זכר בעל נשמה גבוהה וקדושה, אשר אור תורתו וקדושתו תאיר ותזרח על פני תבל.

בנעוריו קיבל את תורתו - יחד עם הגה"ק בעל "דעת קדושים" מבוטשאטש - מפי רבו בנגלה הגאון רבי צבי הירש קרא, רבה של בוטשאטש.

באותו זמן החל גם להסתופף בצל רבו המובהק הרה"ק רבי יחיאל מיכל המגיד מזלאטשוב זי"ע. שם התבלט

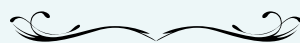
כאחד המיוחדים שבחבורה, כשרבו מרעיף עליו אהבה וחיבה מיוחדת. הדבר בא לידי ביטוי עז בהסכמתו של בן המגיד הק' מזלאטשוב, ה"ה הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניטץ, על ספרו של רבינו "שער התפילה": "ראיתי וידעתי מטעם עריבות חיבת ידידות מכבוד אבי אדמו"ר הרב הקדוש החסיד המפורסם לכל באי עולם, מוה"ר יחיאל מיכל זלה"ה אליו, שחיבבו ביותר ויותר, כבבת עינו היה אצלו ואהבת עולם חיבבו".

לימים נתמנה לרבה של עיר קריפטץ, אך שם לא האריך ימים על כס כהונתו, אחר שמחמת ריב שפרץ בינו לבין תושבי העיר שלא אבו לקבל את תוכחתו, נאלץ בערש"ק לעזוב את העיר.

בשנת תקמ"ט נקרא אחר כבוד לכהן פאר כרבה של טשערנאווין, בגליל בוקובינה, שם הנהיג ברמה את עדתו, אשר אהבוהו אהבה עזה.

עשרים ושלוש שנים ארכה כהונתו, עד אשר פרצה המלחמה בין אוסטריא לרומניא, וכתוצאה מכך עבר כל חבל בוקובינה לידי האוסטרים, שהחלו להצר את צעדי היהודים כשגזרו לאסור תפילה בציבור, וכן על חובת הלימוד בבתי"ס הממשלתיים.

רבינו שלחם כנגדם בכל עוז, כאשר הקהיל קהילות ברבים ולימד את עדתו תורת ה', נאסר ע"י השלטונות. לאחר מאמצים מרובים

הגאון רבי יחזקיהו די סילוה זצ"ל בעל 'פרי חדש' כ"ח כסלו תנ"ח

יש אומרים חשמונאי על דרך (תהלים סח לב) יִאֲתִיּוּ חֲשָׁמַיִם וְהוּא דָרַךְ גְּדוּלָּה. ועוד, שתיבת חשמונאי אינה חוזרת על יוחנן אלא על מתתיהו, ושמו של מתתיהו ודאי לא היה חשמונאי אלא היה זה כינוי המשפחה שלו, ולכן ודאי צריך לנקדו בחיריק.

ובסידור תפלת ישרים ש"ל בליוורנו עם הגהות החיד"א נדפס חשמונאי בחיריק. וכן כתב בשו"ת רב פעלים (ח"ד או"ח סי' לא) שצריך לומר חשמונאי בחיריק, והביא מדברי הבתי כנסיות (סי' תרפ"ב) שהביא דברי הפרי חדש והבירך יצחק, וכתב אף הוא שגם אם יוחנן נקרא גם בשם חשמונאי מכל מקום על כרחך הזכרת תיבת חשמונאי בעל הניסים אין הכוונה בה אלא לכינוי המשפחה של מתתיהו, שאם כדברי הבירך יצחק שמלת חשמונאי להורות היא באה שכך היה שמו של יוחנן, כך היה להם לומר בימי יוחנן חשמונאי כהן גדול, אלא ודאי כיון שמלת חשמונאי הניחו לבסוף מוכרח לומר שמלת חשמונאי היא באה להודיע לנו כי בא ממשפחה של חשמונאי. ואף אם ליוחנן היו שני שמות, אנשי כנה"ג שסדרו סדר זה לא רצו להזכיר שני השמות אלא רק השם הראשון, וחשמונאי שסדרו אחר כך הוא להודיע לבני האדם כי בא ממשפחת בית חשמונאי. ועוד הוכיח כן ברב פעלים מדברי הרח"ו בספר הגלגולים (דף מ ע"א) שכתב על גשמת חזקיהו מלך יהודה שאחר כך נתגלגל במתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי, וכן עוד שם (דף מ ע"ב) כתב ואלו הם מן כת התנאים מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי וכו', הרי שאף רח"ו קורא למתתיהו בכינוי המשפחה חשמונאי, וודאי גם נוסח על הנסים נסדר כך.

אך מסוגיית הגמ' במסכת מגילה (דף יא, ב) כתבו האחרונים להוכיח כדברי הבירך יצחק שצריך לומר חשמונאי בפת"ח, שהנה בגמרא הובאה ברייתא על הפסוק (ויקרא כו מד) וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵּיהֶם לֹא מְאֻסִּים וְלֹא גְעָלִים לְכַלְתָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם, לֹא מְאֻסִּים בִּימֵי כְשִׁדִּים שֶׁהַעֲמַדְתִּי לָהֶם דְּנִיָּאל חֲנִיָּה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה, וְלֹא גְעָלִים בִּימֵי יוֹנָתָן שֶׁהַעֲמַדְתִּי לָהֶם שְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק וְחֲשֻׁמוֹנַי וּבְנֵי וּמַתְתִּיָּהוּ כֹהֵן גָּדוֹל וְכוּ'. הרי מבואר שחשמונאי היה שם אדם מאלו שקמו לישועת ישראל בימי חשמונאים שעמדו הוא ובניו ומתתיהו כהן גדול, וכן הקשה על הפרי חדש בעל השבת של מי בספר יעקב לחק (קשיא סיפא אות מו, דף ז ע"א). וכן כתב בסידור עץ חיים למנהגי תימן (ח"א דף קסא ע"ב) שכן הנוסח השגור בפי כל בני תימן לומר הנון בפתח והאלף נחה, ושכן הוא בתכאיל.

אך בדקדוקי סופרים כתב שבכת"י מינכן הגירסא יוחנן בן מתת' כה"ג, ולא שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיהו כה"ג (וראה שם עוד מכת"י אחרים).

פניני הלכתא – מהדורת מתיבתא

נולד בליוורנו שבאיטליה, ובגיל 20 (משוער) עלה לירושלים ללמוד תורה מפי מהר"ם גלאנטי זצוק"ל ונתעלה במעלות החכמה, כפי שהוא מעיד על עצמו: "מבית המדרש שעה אחת עצמי לא מנעתי... ובעומק ים התלמוד העמקתי ובימים אדירים של חיבורי הראשונים צללתי... כמעט שינה לעיני לא נתתי ומעפעי תנומה נדדתי".

בשנת תמ"ט יצא שימש כשד"ר בארצות אירופה, וחזר לירושלים בשנת תנ"ב. שש שנים לאחר מכן בשנת תנ"ח נפטר לבית עולמו, ומנ"כ בהר הזיתים בירושלים - סמוך לקבר זכריה הנביא. זיע"א.

משלוח מנות בערב ר"ה

מישהו מעדת הבבליים בירושלים, הביא להרה"ק רבי יואל מסאטמאר ז"ע בערב ראש השנה טס של פירות ומגדנות בתור הודיה על איזה נס שאירע לו אותו היום, נכשל הבבלי בלשונו מחמת אימת מרן זיע"א ואמר בטעות שזהו משלוח מנות.

הנוכחים פרצו בצחוק לשמע טעותו, מרן ז"ל חש להצלתו ומיהר לתקן את דברי הבבלי שנראה כנעלב, ואמר מיניה וביה: "נו, מסתמא התכוון מעלתו להפרי חדש על שו"ע האומר, שהיה נוהג לשלוח ערב ראש השנה משלוח מנות... (פרי חדש הלכות ראש השנה) השומעים נדהמו לשמע תשובתו המפליאה של מרן זיע"א על אתר.

(עולמות שחרבו עם קנח)

חשמונאי שם פרטי או שם משפחה

כתב בפרי חדש (או"ח סי' תרפב), שבאמירת על הנסים בחנוכה כשאומרים חשמונאים צריך לומר האל"ף בחיריק, כיון שחשמונאי לא היה שמו הפרטי של מתתיהו שהיה נקרא חשמונאי כמו שמאי וזכאי, אלא כינוי משפחה הוא למתתיהו שהיה חשמונאי.

אך בספר בירך יצחק (פ' בהעלותך, דף פב ע"ד) הביאו וכתב שאין דבריו נכונים, שמצא בסדר עולם שליוחנן היו שני שמות יוחנן וחשמונאי, ואם כן הכוונה היא שמתתיהו היה בנו של יוחנן חשמונאי ששני שמות אלו היו לו, ולכן צריך לומר חשמונאי בפתח כיון שהוא שם פרטי.

ובברכי יוסף (או"ח סי' תרפב סק"א) הביאו. אך בחיבורו כסא רחמים (על מסכת סופרים פ"כ ה"ח בפ' תוספות) כתב החיד"א שהעיקר כדברי הפרי חדש שצריך לומר חשמונאי בחיריק, הן משום שבסדר עולם לא נמצא כדברי הבירך יצחק ששני שמות היו ליוחנן [ובסדר עולם רבה (פ"ל) מוזכר רק מלכות בית חשמונאי].

אך בבית יוסף (או"ח סי' תרפב ד"ה כל) כתב בשם ארחות חיים (הל' חנוכה אות ב) שיוחנן הוא חשמונאי כמו שאומר בספר יוסיפון,

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע כ"ט כסלו תש"ט

הכוחות הבריטים הצליחו להדוף את האיטלקים ולקחו בשבי למעלה ממאה אלף שבויים איטלקים. אבל באדר תש"א נחתו בצפון אפריקה שתי דיוויזיות גרמניות בפקודו של המצביא הגרמני גנרל-פלדמרשל ארוין רומל והצליחו להדוף את בעלות הברית לגבול לוב - מצרים, פרט לגמל טוברוק שבלוב שם נותרה מבלעת של בעלות הברית. הגנרל הבריטי ניסה לתקוף את הגרמנים בחשון תש"ב. עד טבת של אותה שנה הוא הצליח להתקדם עד בנגזי שבלוב ושחרר את המצור על טוברוק. אבל אחר כך שוב התהפך הגלגל והוא נאלץ לסגת. בסיון תש"ב כבשו מדינות הציר את טוברוק, והתקדמו עד לאזור אל עלמיין מזרחה לגבול המצרי - לובי, רומל זכה לכנוי "שועל המדבר" בשל

הצלחותיו בקרבות.

מרוצת התקדמותם של הצוררים לא נבלמה לרגע והם כבר עמדו בשערי ארץ ישראל, נכונים ומזומנים לבלע אותה ולספח אותה אל תחום ממשלתם, וגם לעשות ביהודיה כלה כאשר עשו בכל מקום אשר ידם מגעת. אימה חשכה גדולה נפלה על יהודי ארץ ישראל. הקץ האיום והנורא נראה קרוב ומוחשי בעליל. או אז החלו "מאתים ימי החרדה" של הישוב היהודי בארץ ישראל.

בט"ו בתמוז של אותה שנה, יומא דהלולא של רבנו ה"אור החיים" הקדוש, נערכה תפלת רבים על ציונו שבמודד הר הזיתים כדי לשפך צקון לחש לפני שוכן מדומים להצלת העם היושב בציון. בראש המתפללים עמדו הרה"ק מהוסיאטין זי"ע ואתו הרה"ק רבי שלומקה מזוועהיל זי"ע ועוד רבנים וצדיקים מפורסמים. המוני בני ירושלים שפכו תפילות רותחות על ציונו של הצדיק הקדוש. הרבי מהוסיאטין עמד אחוז שרעפים כשרבי שלמה שריבר מעוררו כפעם בפעם וצועק: "רבי, הרשע עומד מאחורי הדלת' והוא אומר...". משנסתימה התפילה אמר הרבי מזוועהיל: "ובהר ציון תהיה פליטה, לא תהיה לו שליטה על ארצנו הקדושה". והרבי מהוסיאטין פתח את עיניו ואמר: "הוא לא יבוא!". לשאלת רבי שלמה שריבר מנין לו לרבי, נענה ואמר: "כאשר עמדת בעינים סגורות ראיתי פתאום על הציון את שם הוי"ה הכתוב כסדרו ומאיר באור גדול! מזה יודע אני כי הוא לא יכנס ארצה ועוד ינחל מפלה מוחצת".

אחר כך שלח הרבי מהוסיאטין מנין אנשים שיצאו להתפלל על ציון רבינו עם ספר תורה בידם ואף נגש עמם לארון הקדש והראה להם איזה ספר תורה יקחו, והוא הוסיף ואמר להם כי "יבקשו מהאור החיים הקדוש בשמו שיהיה עמו בדעה אחת".

בינתיים, עדין לא חלפה הסכנה. כוחות שני הצדדים עמדו בסמוך לאל-עלמיין ונהלו ביניהם קרבות התשה. במהלך חודש תמוז נערכה שורה של קרבות מבלבלים הידועה בשם "קרב אל-עלמיין

רבינו הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע נולד בט"ז כסלו תר"ח בסטריסוב (מקום מגוריו של אביו רבינו אדה"ז מהוסיאטין לפני בואו להוסיאטין). לאביו הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זי"ע, בן זקונו של הרה"ק מריזין זי"ע, ובהיכנסו לבריתו של אאע"ה נקרא שמו 'ישראל' ע"ש. זקנו הגדול רבינו מריזין זי"ע [שנסתלק ב' חשון תר"א].

בעודו נער רך בא בברית האירוסין עם נכדת דודו - רבינו אדה"ז סאדיגורא זי"ע, בהזמנה ששלח רבינו אדה"ז מסאדיגורא זי"ע אל אחיו רבינו אדה"ז מהוסיאטין, ובו הוא מזמינו לחתונת בנו כ"ק מרן אדמו"ר ה'פחד יצחק' מבאיהן זי"ע ואשר נושא תאריך י"ב אייר תרכ"ה, כתוב בתוך השאר: 'בוא יבוא ברינה גם עם בנו יקיר לנו המיועד להיות חתן בת'.

בהיותו כבן י"ד שנה וחצי נשא לאשה את הרבנית מרת נחמה גיטל ע"ה, בתם של הרה"ק רבי אבי עזרא זעליג ממאגילניצא זי"ע והרבנית הצדקת המפורסמת מרת פייגה'לי ע"ה בת רבינו אדה"ז מסאדיגורא זי"ע.

חתונתו התקיימה בסאדיגורא ביום ו' עש"ק בהעלותך ט"ו סיון תרל"ב, יומיים לפני הסתלקות הסבא, ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע - חותן רבינו אדה"ז מסאדיגורא - אשר היה בדרכו לסאדיגורא להשתתף בהחתונה ונסתלק על אם הדרך בט"ב סיון.

באור ליום ו' עש"ק - בנר החמישי של חנוכה כ"ט כסלו תש"ט - זקן ושבע ימים ושנים, אחרי שבשבעים לפני כן נמלאו לו צ"א שנים - כמספר שמות הקדושים הוי"ה ואדני - החזיר מרן זי"ע את נשמתו הטוהרה ליוצרו, ועוד הספיקו להטמינו לפני שבת בבית החיים העתיק בטבריה, עפ"י צוואתו שנכתבה ברוה"ק כעשר שנים לפני כן, בכ"ג ניסן תרצ"ט.

ארץ הקדש נותרת לפלטה מידי הנאצים ימ"ש, בזכותו של רבינו

היה זה בעצומה של מלחמת העולם השנייה והשוואה האומה. גייסות מדינות הציר שבראשם עמדה גרמניה הנאצית ימח שמה, התקדמו בכל החזיתות. וכמו גמרו אומר לכבש את העולם כולו, הגיעו בסערה לאפריקה והחלו כובשים בה שטחים נרחבים בזה אחר זה. בצפון אפריקה היה הגנרל הגרמני רומל הולך וכובש. הנאצים עמדו לא הרחק משערי ארץ ישראל. היטלר לא פסק מלהתרברב כי הנה הנה קרב היום בו יכבש את ארץ הקדש ויעשה שמות ביהודיה, היה לא תהיה.

למעשה, הרי שכבר באלול ת"ש, התקדמו כוחות איטליה, מלוב שהיתה בשליטה איטלקית, למצרים שהיתה בשליטה בריטית.

הראשון, בין הצבאות היריבים, כשכל צד מנסה לפרץ ללא הצלחה אל מערך היריב ולהשיג הכרעה צבאית. רק אחרי שורה ארוכה של התקפות שבמהלכן ספגו כולם אבדות כבדות, שככה הלחימה באפן זמני. שני הצדדים המותשים נזקקו לזמן של התארגנות מחדש. בכ"ד במרחשון תש"ג, אחרי לחימה ממושכת, ואחרי למעלה משבוע שארך הקרב האחרון, הנורא והמכריע, נצחו כוחות הברית בפיקודו של ברנרד לו מונטגומרי הבריטי את כוחות מדינות הציר בפיקודו של הגנרל הנאצי, רומל, והבריחו אותם עד תוניסיה. הישוב

בארץ ישראל נצלו!

זו היתה גם תחלת המפלה של הנאצים, בשרשרת מפלות בכל החזיתות. כמה חודשים לאחר מכן, בכ"ג בשבט, נצחו הסובייטים את הנאצים ב"קרב סטלינגרד" הנודע, ומאז החלה שרשרת מפלות גם בחזית המזרחית, כל אלו חברו לשרשרת המפלות הרצופה של הגרמנים שנמשכה עוד למעלה משנתים עד למפלתם הסופית. (באור החיים)

הרה"ק רבי אברהם משה מפשיסחא זי"ע

א' טבת תקפ"ט

סדר פטירתו הפלאית

בפרשת מקץ שנת תקפ"ט נסע רבינו עם משמשו לווארשא, וביקשו החסידים מעיר ביאלא הסמוך לפשיסחא, שבדרך חזרה ישובת רבינו אצלם בשבת קודש, אבל המשמש לא הסכים עקב מזגו החלש של רבינו שלא היה טוב לבריאותו.

אמנם החסידים שיחדו את הבעל עגלה שיוביל את רבינו לעירם בלא ידיעת המשמש, ומשהבחין המשמש במעשי הבעל עגלה התחיל לצעוק עליו, אמנם רבינו אמר לו "יודל לאז געמאכט, אין שלטון ביום המות". ואכן שבת רבינו בשב"ק פר' מקץ בעיר ביאלא ולא ניכר עליו שום השתנות בעבודתו בקודש.

למחרת ביום ראשון נפל רבינו למשכב, וטרם פטירתו ציוה שיכנסו כולם לחדרו,

ואמר להם הפסוק (משלי ד, יח) "וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום" ובכך יצאה נשמתו בטהרה.

רבינו נטמן בבית החיים שמה בעיר ביאלא, וכפי שהתבטא ביום השב"ק קודם פטירתו בהלכו לטייל "דער פלאץ שמעקט זייער גוט" (המקום מריח מאוד טוב!), ועל קברו הקימו אוהל שהיתה תל תלפיות להיפקד בדבר ישועה ורחמים, עד לשנות החורבן במלחמת העולם השנייה.

(כרם בית שמואל)

הרה"ק רבי אברהם משה מפשיסחא זי"ע נולד לאביו הרה"ק הרבי רבי בונם זי"ע בשנת תק"ס בעיר פשיסחא.

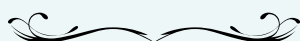
כשנולד אמר עליו אביו שגנב את נשמתו הק' מתחת כסא הכבוד, ואכן אביו הק' אהבו אהבה עזה בהיותו בן יחיד, ונפשו היתה קשורה בנפשו באופן מיוחד.

כבר בימי ילדותו היה עובד את קונו בכל כוחותיו ובמסירות נפש ממש. יום יום היה נעלם מביתו למשך כמה שעות, וכשחזר היה עיניו נפוחות מרוב בכי, ולא היה מגלה לאן הוא נעלם, עד שבדקו אחריו ומצאוהו הולך ליער 'שיטקעס' הנמצא מחוץ לעיר וספר תהלים עמו, ושם ביער היה אומר תהלים שעות ארוכות בבכי וברגש גדול.

בהגיעו לפרקו לקחו הרה"ק היהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע כחתן לנכדתו הצדקנית מרת

בריינדל שהיתה יתומה מאמה, ונתגדלה ונתחנכה בבית זקינה היהודי הק'.

לאחר פטירת אביו הרבי רבי בונם זי"ע, נתנו בו גדולי החסידים את עיניהם, ובראשם האדמו"ר הזקן מווארקא זי"ע, והכתירוהו למלא מקום אביו הק' למרות היותו רך בשנים כבן כ"ז שנים בלבד. אמנם לא ארכו שנות הנהגתו, וימי חייו הקצרים של רבינו עלי אדמות הגיעו לקיצם כעבור קצת יותר משנה אחת מאז התמנותו.

הרה"ק רבי יעקב כולי סלונים מחברון זי"ע

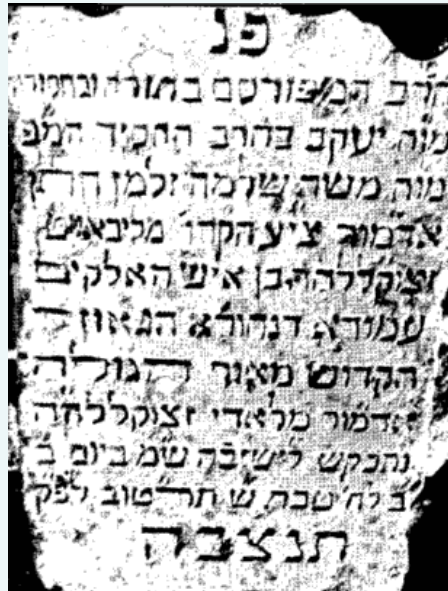
[חתן האדמו"ר האמצעי ובעלה של הרבנית המפורסמת מנוחה רחל]

ב' טבת תרי"ז

מראשי הקהילה היהודית בחברון גאון בתורה ובחסידות ועובד ה', אלא שלמרבה הצער לא האריך ימים ונפטר כשתים עשרה שנים לאחר עלייתם לארץ הקודש, ביום ב' טבת תרי"ז ומנוחתו כבוד בהר הזיתים בירושלים.

הרבנית מנוחה רחל האריכה ימים למעלה משלושים שנה אחריו, ושמה קשור בחידוש הישוב האשכנזי בעיר האבות וביסוד הקהילה החדש"ת שם, היא תפשה עמדה מכובדת מאד בקרב קהילת חברון, ועמדה במרכז החיים היהודים, הרבנית היתה מספרת תמיד לנכדיה וניניה על רבינו הזקן, אותו הכירה פנים אל פנים, בהסתלקותו של סבה הגדול היא היתה בת ארבע עשרה שנה, וכן סיפרה על אביה האדמו"ר האמצעי, שמה נשאר חרוט אצל בני חברון וירושלים מלבאבע מנוחה רחל - סבתא מנוחה רחל, ארבעים ושלוש שנים גרה

הרבנית מנוחה רחל בעיר הקודש חברון, והטביעה חותם מיוחד, על חיי היהודים בעיר, האשכנזים והספרדים כאחד, הקהילה אף הקימה בית מדרש מיוחד לכבודה בביתו של בנה ר' יהודה לייב, והיא היתה מתפללת בבית כנסת זה.

הרה"ק ר' יעקב כולי סלונים היה בנו של החסיד ר' זלמן רייזעס, מגדולי חסידיו של אדמו"ר הזקן בעל התניא.

לאחר נישואיו עם הרבנית מנוחה רחל, בתו של אדמו"ר האמצעי, התגוררו בלויבאוויטש. בשנת תקצ"ב נולד בנם הבכור ר' יהודה לייב, בשנת תקצ"ג נולד בנם ר' לוי יצחק ובשנת ת"ר נולד בנם ר' מרדכי דובער.

בשנת תר"ה עלה ר' יעקב יחד עם משפחתו לארץ הקודש והתיישבו בעיר חברון, בנחלתו של אדמו"ר האמצעי. עמד בראש החברה קדישא ובראש חברת גמ"ח. בהתיישבות זו חידשו את היישוב היהודי החב"די בחברון וביתם הפך להיות למרכז הרוחני של העיר.

בב' טבת תרי"ז נפטר רבי יעקב ומנוחתו כבוד במדומי הר הזיתים בירושלים.

מראשי קהילות חברון

הרה"ק ר' יעקב כולי סלונים בעלה של הרבנית מנוחה רחל, היה

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל

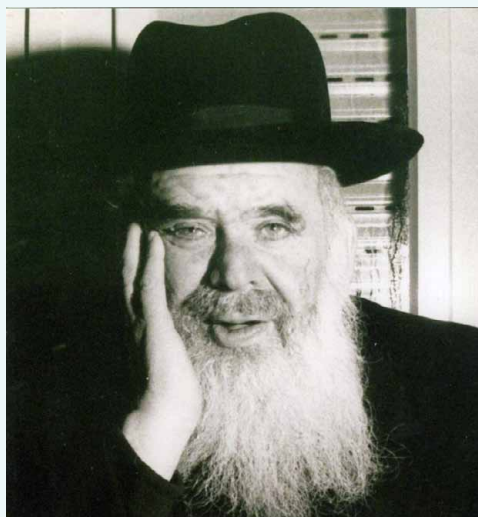
ראש ישיבת מיר

ג' טבת תשל"ט

הצעירים. בשנת תרפ"ה עבר לישיבת מיר, ושם התפרסם בכינוי "העילוי מסטוצ'ין". בישיבה נודע כמתמיד ובעל בקיאות רבה בספריית הישיבה.

נישא בג' בטבת תר"צ לחנה מרים פינקל, בתו היחידה של ראש הישיבה הרב אליעזר יהודה פינקל. בחורף תרצ"ו התמנה לר"מ בישיבה והחל למסור שיעורים.

בפרוץ מלחמת העולם השנייה, גלתה הישיבה ממיר לוויילנא ולאחר כחודשיים לקיידאן. לאחר כשבעה חדשים עזבו את המקום בפקודת השלטון הקומוניסטי בעיר. התלמידים הצליחו לקבל אשרת

מיר הגר"ח נולד בב' תשרי בקובנה להגאון רבי רפאל אלתר שמואלביץ, שהיה במשך תקופה ר"מ בישיבת נובהרדוק ולאחר מכן גם ראש ישיבה בסטוצ'ין שבפולין, ולאמו בת הגה"צ רבי יוסף יוזל הורוביץ זצ"ל - הסבא מנובהרדוק. הסנדק בברית המילה שלו היה הגאון רבי יצחק בלאזר.

עד גיל 16 למד תורה מפי אביו. כנער נחשב לעילוי, ובגיל צעיר נשלח ללמוד בישיבת שער התורה שבעיר גרודנה. ראש הישיבה השפיע על דרך לימודו, והוא מינה אותו כמגיד שיעור בישיבה לתלמידים

קצת בסדר? בוודאי! – זהרו פני הרבנית, יש לי סיר מלא! וניגשה בשמחה להביא מנה נוספת.

כשראה הרב את גודל הנאתה ושמחתה בהצלחת בישוליה והנאתו ממלאכתה, ביקש ממנה שוב לאחר שסיים את המנה השניה: "נאך א' קליין ביסאלע..." (עוד טיפה...) זה ממש מחיה נפשות!".

התלמיד שסעד עמו על שולחן קדשו התפלא למראה, מדוע הרב מבקש היום עוד ועוד? – הוא הכיר היטב את נפש רבו ושיחו ושינו, ואת ריחוקו העצום מכל תאוות עולם הזה והבליו...

הרב הבחין בפליאתו, וכשיצאה הרבנית למטבח להגשת המנה השלישית רכן לאוזנו והסביר לו: הרי הרבנית טרחה כאן לפני הצהריים רבות בהכנת תבשיל זה, ומצפה לראות שנהנים ממעשה ידיה! – כשם שאני טורח להכין היטב את השיעור הנמסר בישיבה, כמה הנאה יש לי כשניגש בחור לאחר השיעור, ומברר שוב כיצד מתורצת קושיא פלונית... – הרי התבשיל הוא השיעור שלה! היא נהנית ושמחה מאוד כשמבקשים מנה נוספת!!!

ובאמירתו והנהגתו זו כבר נתן 'שיעור' שלם לתלמידו, בענין תיקון המידות והנהגות שבין איש לאשתו...

טיב הקהילה (להגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ)

"אנו נמצאים עתה בשמעתתא ג'..."

תלמידו הרה"ג ר' ראובן גרוסמן זצ"ל סיפר, כי בעת המלחמה כשברח משנחאי והפליג לארה"ב והיה בספינה כחודש ימים למד אז בספינה בספר 'שב שמעתתא' וחיבר עליו קונטרס בשם "תורת הספינה" ובו ל"ב מערכות וחידושים שחידש. היה זה גילוי נוסף של אהבת תורה שיקדה בו כאשר במס"ג גם בשעות כה קשות ריכז מחשבתו בלימוד כה מעמיק. וכשפעם שאלו אחד הנוסעים בספינה היכן אנחנו נמצאים? נענה הגר"ח בטבעיות: "אנו נמצאים עתה בשמעתתא ג'..."

כניסה ליפן בעזרתו של סוגיהארה, שם שהו כ-6 חודשים, ולאחר מכן עברו לשנגחאי. כיוון שחמיו ראש הישיבה, נסע לא"י לגיוס תרומות ולא יכול היה לחזור, ניהלו רבי חיים והמשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין את חיי היום-יום בישיבה.

כשעברה הישיבה לשנגחאי, טיפל רבי חיים בעניינים הכספיים של כל הישיבות שגלו לעיר, בהן ישיבת ליובאוויטש, וישיבת קמניץ. הישיבה שכנה בשנגחאי במשך חמש וחצי שנים. לאחר מכן נסע עם הישיבה לארצות הברית, וכחצי שנה אחר כך עלה לארץ ישראל וסייע לחמיו בייסוד ישיבת מיר שם. עם פטירת חותנו בשנת תשכ"ה מונה לכהן תחתיו בראשות ישיבת מיר. עם פטירת גיסו הרב חיים זאב פינקל אף החל למסור שיחות מוסר.

מספר ימים לאחר חג הסוכות תשל"ט, הובהל רבי חיים לבית החולים שערי צדק, שם אושפז במצב קריטי כחודשיים. כשהגאון רבי משה פיינשטיין אמר: "כל העולם נח על כתפיו של ר' חיים".

נתבקש בישיבה של מעלה בל' טבת תשל"ט. ונקבר בהר המנוחות בירושלים בהלוויה מרובת משתתפים שבה ספד לו הגרא"מ ש"ך באמרו: "משמת רבי חיים בטלו השקדנים".

"נאך א' קליין ביסאלע (עוד טיפה)..."

סיפר לי תלמיד חכם אחד, מחשובי האברכים בישיבת מיר המעטירה, שבצעירותו הזמינו פעם מרן ראש הישיבה הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצ"ל לסעוד עמו את ארוחת הצהריים בביתו. כאשר היה נהוג בימים ההם, שראשי הישיבות הביאו עמם לפעמים לביתם בחורים עילויים לסעוד עמם, וממשיכים ללמוד עמם בביתם, כדי לקרבם ולחבבם.

והנה בעת הארוחה הגישה הרבנית הצדקנית ע"ה את התבשיל המיוחד שהכינה, וכשסיים הרב את מנתו פנה אליה בחיוך, ואמר: זה טוב מאוד! בריא ומחזק את הגוף לתורה ועבודה, יש אולי עוד

מסר מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע

זהירות בכבוד הבירז

אכן אסור, אבל אין על זה עונש בבית הדין. בית הדין לא עושים שום דבר למי שמעליב ומבייש, והרי זה ראייה שזו עבירה פחות חמורה.

מגיע רבינו האביר יעקב ומסביר: האמת היא הפוכה לגמרי, לבייש זו עבירה יותר חמורה מגילוי עריות שעונשו מוות! בפרשת השבוע, פרשת וישב, מסופר שתמר לא רצתה לבייש את יהודה, למרות שהיא ידעה שהיא יכולה לקבל עונש שריפה.

אומרים חז"ל במסכת בבא מציעא (נט.): "נוח לו לאדם

בהסתכלות פשוטה ורגילה: עבירה שיש בה עונש נתפסת אצלנו כעבירה חמורה יותר מעבירה שאין בה עונש.

זה נשמע הגיוני: אם יש עונש על עבירה – משמע שמדובר בעבירה חמורה.

לפי מדד זה, אם נשאל מישהו מה יותר חמור: עבירה של גילוי עריות שבית דין מעניש על זה בעונש מוות, או לבייש אדם ולהעליב אותו? ברור שיגידו שזה לא יפה ואסור להעליב ולבייש, אבל העבירה של גילוי עריות היא יותר חמורה, ולכן גם העונש עליה הוא חמור. להעליב ולבייש זה

שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים".

מה באמת הסיבה שזה יותר חמור?

אומר האביר יעקב: דווקא בגלל שאין עונש! הפוך ממה שאנחנו חושבים!

כשיש עונש – הרי שהעונש מסיים את העניין. הוא אכן עבר עבירה – אבל העונש מכפר עליו.

אבל כשאין עונש – הרי שאין מה שיכפר עליו, ואז כמה חמור הדין שלו בשמים.

מי שחוטא בגילוי עריות – ב"ד ממיתים אותו, ובזה הוא מסיים. אבל מי שמבייש מישהו אחר – זה כמו שהוא שופך את דמו – הוא כמו רוצח – אבל אין לו עונש של רוצח, ולכן כשאין לו עונש הוא נשאר עם העבירה כמו שהיא, ואז כמה קשה ומר לו בשמים.

ובהקשר לכך, כמה צריך להזהר בעניין של כבוד הבריות, לא להעליב ולבייש, הנה סיפור נפלא שהיה עם הגאון רבי יצחק בכר דוד, מחכמי קושטא הידועים.

הוא היה אחד מגדולי הגאונים שבדורו. כדי לקבל מושג מתוקף גדולתו יש להתבונן כיצד ובאיזו הפלגה כותב אליו ועליו הגאון בעל 'נודע ביהודה', הוא כותב עליו תארים נשגבים ביותר:

"מי כמוהו דעה מורה. שר התורה... חכמתו פניו תאירה. הלוא הוא כבוד מעלת יקר תפארת ישראל. ראש גולת אריאל. איש חי רב פעלים מקבצאל, רב הרבנים גאון הגאונים פאר העתים חמדת הימים. ראש הבשמים. המאור הגדול מאיר עיני הגולה החכם הכולל. אין גומרין עליו את ההלל. המפורסם לשבח בתורה ובמעשים טובים. לתורתו הכל תאבים. מרביץ תורה לרבים. נר ישראל פטיש החזק עמוד הימיני, שמו הקדוש והטהור הכל מפארים ומשבחים, חכם יצחק בכר דוד ה"י לנצח".

והסיפור שאותו אנו רוצים לספר קרה ביום בו, הוא חיתן את אחד מילדיו. שמחת החתונה התקיימה בעיר רחוקה ממקום מגוריו.

כמה שעות לפני החופה יצא רבי יצחק לדרך בעגלה רתומה לסוסים כמנהג אותם הימים.

אבל הדרך התארכה משום מה. רבי יצחק ראה שעדיין יש מרחק ניכר ושעת החופה מתקרבת. והוא הצטער על כך שהאורחים כבר מחכים והוא עדיין כל כך רחוק, ולכן הוא ביקש מהעגלון היהודי לזרז את הנסיעה.

העגלון מצדו הצליף בסוסים ככל יכולתו, אבל ללא הועיל, והנסיעה המשיכה לאיטה.

עבר עוד זמן וסבלנותו של רבי יצחק פקעה במקצת, והוא פלט לעבר העגלון, גערה כזאת, שהמשמעות שלה הייתה: שלומיאל שכמותך, האם אינך יכול לזרז קצת את הנסיעה? העגלון הגביר את ההצלפות בסוסים וסוף סוף הם הגיעו

למקום החתונה.

מיהר רבי יצחק וירד מהעגלה, שילם לעגלון את שכר טרחתו, נכנס אל האולם וכולם יצאו וערכו את החופה.

לאחר שנסתיימה החופה, התחיל רבי יצחק בכר לשאול בקול: היכן העגלון, היכן העגלון שהביא אותנו לחתונה?

כולם לא הבינו מה כאן קורה, בעוד שכולם מתכוננים לסעודת המצוה, הנה רבי יצחק מחפש את העגלון.

רבי יצחק סירב להסביר מה הסיבה שלכן הוא מחפש את העגלון.

עברו כמה דקות והתברר לו שהעגלון כבר נסע לדרכו, ציוה רבי יצחק שייכנו לו עגלה אחרת וירדפו אחרי העגלון.

כך היה, רבי יצחק לא השתתף בסעודת החתונה של בנו, כי הוא נסע אחריו במשך כמה שעות כשהם סוף סוף השיגו אותו, ירד רבי יצחק מן העגלה, וקרא לעגלון: אנא ממך, תמחל לי על שהעלבתי אותך כאשר קראתי לך 'שלומיאל'.

העגלון ראה מה כאן קורה והוא החליט לנצל את זה. לא, הוא השיב לרבי יצחק: אני לא מוחל לך!

רבי יצחק לא הבין: למה אתה לא מוחל? אני מתחרט על מה שאמרתי לך ואני מבקש ממך מחילה וסליחה.

והעגלון מתעקש: לא! אני לא מוחל!

ורבי יצחק מתחנן: הרי ראית שאני כ"כ מיהרתי, שכ"כ רציתי להגיע לחתונה בלי איחור, אנא, סלח לי.

אבל העגלון בשלו: אני לא מוחל!

חזר רבי יצחק ואמר לו: אני מוכן לפצות אותך בסכום כסף גדול, ובלבד שתמחל לי!

אבל העגלון מתעקש ואינו רוצה. ואז אמר לו רבי יצחק: אם כן, מה אתה רוצה בכל זאת כדי להתפייס ולמחול לי?

השיב לו העגלון: אני רוצה שתתן לי מחצית מהעולם הבא שלך! אם תתן לי – אסלח לך!

לא היסס רבי יצחק בכר והוא ענה לו: מחצית עולם הבא שלי נתון לך, ועכשיו תמחול לי!

העגלון קיבל את מבוקשו וסלח לו.

רק אז עלה רבי יצחק וחזר לחתונת בנו, כשזה כבר היה בסוף ממש, כאשר שמעו תלמידיו של רבי יצחק את כל מה שעשה, העיקר כדי שהעגלון ימחל לו, התפלאו ושאלו אותו: איך היה מוכן לוותר על חצי מהעולם הבא שלו?

אמר להם: הרי אמרו חז"ל: המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, עדיף לי להפסיד חצי מהעולם הבא שלי מאשר להפסיד הכל...

אז לפני שנאלץ להפרד מחצי עולם הבא שלנו, יהא הסיפור הזה מול עינינו כדי לדעת איך להיזהר ולא לבייש ולהעליב אדם אחר.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מגדל פומרנץ שליט"א)

נס שיש לנו צדיקים

"אלה מועדי ה' אשר תקראו אֹתָם" (ו'ה סה) - חכמי הדורות יודעי העתים שגבה ועצמה מעלתם שכל מועדי ה' נקראים על ידי קביעותם וקידושם את הזמנים והעיתים.

בסוף הגלות, ש"דרכי ציון אכלות מבלי באי מועד", וככל שמקווים לאור מתגבר ונכפל החושך, דווקא משם מפציע אור החכמים יודעי הבינה, אשר ניתן להם מאור הגנוז לקבוע מועדים חדשים אשר בהם ידע ישראל את המעשה אשר יעשה, עד כי יבקע ויזרח אור החדש על ציון במהרה.

הנס האמיתי של חנוכה, הם צדיקי החסידות ענקי הדורות, שבלעדיהם נשתכח תורה מיישראל, והם בעצמם אורות המאירים לכל ישראל במושבותם.

אוצר פניני החסידות - חנוכה

מאמרים נבחרים ושמועות נאות בשורשי חנוכה המכונים ומרוממים את האדם לעולמות נעלים | מעשי צדיקים | ספיר ויהלום - הארה חסידית ועובדין טובין |

אור הגאולה לישרי לב

ארה"ב: 437-0054 (718) | אידיפה 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ☎